

Vol 7
No 7.

FABIOLA

DRAMM SAGRU F'HAMES ATTI

TA'

CARMELO GALEA S.D.B.

MEHUD MILL-OPRA

TAL-

KARDINAL WISEMAN

Stamperija "Dar ta' San Guzepp",

Hamrun — Malta

1981.

Id-drittijiet huma riservati. Hadd ma' jista' bl-ilsien Malti jaħdem dan id-dramm fuq il-palk, jew ixandar minn fuq ir-Rediffusion, jew juża xort'oħra dan ix-xogħol teatrali mingħajr is-sensja ta' min niseġ dan d-dramm bl-ilsien Malti jew tas-Superjur ta' l-Oratorju Sależjan ta' tas-Sliema, Malta.

Don Michele Camilleri S.D.B.

1961.

FABIOLA

Dramm Sagru f'Hames Atti

Ta'

CARMELO GALEA S.D.B.

Mehud mill-Opra tal-

Kardinal Wiseman

Stamperija "Dar ta' San Ġużepp"

Hamrun — Malta

1961.

DEDIKA

Niddedika

dan iċ-ċekjen xogħol tiegħi

lil maħbubin

Konfratelli tiegħi Sależjani

li qattajna flimkien l-isbaħ żmien

taż-żoghżija tagħna.

PERSUNAĠĠI

FABIOLA — Nobli Rumana.

AGNESE — Tfajla ta' 18-il sena.

SIRA — Irsira.

SEBASTJAN — Tribun Ruman.

PANKRAZJU — Tfajjel nobli ta' 16-il sena.

DIONIĠI — Isqof Nisrani mdahhal fiz-żmien.

TORQUATO — Suldat Ruman.

FULVIO — Stranjier ta' 24 sena.

CORVINO — Bin il-Perfett ta' Ruma ta' 18-l sena.

Suldati pretorjani.

Dan id-dramm jisvolgi ruhu gewwa Ruma epoka tas-Seklu IV. Kostumi Romani ta' dak iż-żmien.

L-EWWEL ATT

Sala fil-palazz ta' Fabiola b'żewġ bibien. Sodda kol-lha fjuri kif kienu jużaw ir-Rumani, maġemb is-sodda tavolin tal-ebbanu fuqha kotba u pergameni; fil-fond tax-xena żewġ banketti tal-ebbanu, u ornamenti ohra u fjuri ma' kullimkien.

L-Ewwel Xena

Fabiola liebsa libsa ta' l-ikbar ghana misħuta fuq is-sodda u Sebastjan jidhol.

SEBAS. (*Gurni sabiħ liebes ta' uffiċjal Ruman, il-qdusija hija pinguta fuq wiċċu, jidhol*). O, Nobbli Rumana, ahfirli jekk f'dan il-hin tal-mistrieħ tiegħek jiena ġejt nikser l-ordnijiet tal-qaddejja tiegħek, ma hteġa mill-aktar kbira mexxiet il-passi tiegħi fil-palazz tiegħek il-lejla...

FAB. Oh! Tribun Bastjan, huwa dejjem il-merħba bik fil-palazz tiegħi. Ogghod bilqieghda u għidli x'inhu li ġiebek għandi?...

SEBAS. (*Ipoġġi bilqieghda*). Nobbli Sinjura, għaliya mhux mohbi li ulied il-kbarat ta' Ruma huma msahħrin wara l-virtuijiet tiegħek, wara l-kobor tal-għerf tiegħek, u naf li jmorru bl-imħatra min minnhom jista' jkun l-ixxurtjat li jbus dik l-id għažiża tiegħek biex inti tkun tiegħu.

FAB. (*Waħedha mistgħaġba*). Mhux soltu tiegħu li Sebastjan juża' dan il-kliem miegħi.

SEBAS. U naf ukoll li għalkemm dawn iż-żagħżagħ ulied il-kbarat Rumani jimpikaw bejniethom biex jistidnuk fil-palazzi tagħhom u jagħmlulek festi kbar bi pranzijiet l-aktar bnieni, dan kollu inti tistmerru, idejkek minflok li jagħtik pjaċir.

FAB. (*Waħedha*). Sebastjan qara ġewwa qalbi.

SEBAS. Issa li namrat ġdid xehet il-harsa tiegħu fuqek, inti tiddejjaq jekk insem mijulek?

FAB. (*Dejjem waħedha*). Ikun Sebastjan innifsu li jrid jiehu b'idejha? Huwa ż-żagħżuġ waħdani li jista' jkun dehen tiegħi. Tribun Bastjan, kelimni bil-miftuh, jiena ma nafx liema ħabib tiegħek jixtieqni li nkun martu? Int ġejt forsi biex tikkonsiljani?

SEBAS. Bogħod minni li jiena nagħti konsill lilek Sinjura! Naf biżżejjed il-kobor tal-ġherf tiegħek o bint il-kbir Fabio. X'nista' nġhidlek jiena msejken suldat? Jiena miġbud mill-imħabba kbira li kelli għal missierek ġejt nġharrfek li nassa ta' l-akbar ħsara qegħdin jonżbu kontra tiegħek.

FAB. U min ikun qatt dan li l-paċi ta' qalbi irid jisraqli?

SEBAS. Huwa Korvino bin il-perfett Tertullo.

FAB. Korvino?! Ah! jiena tqarraqt!

SEBAS. Propju Korvino Sinjura, u l-irsira tiegħek Ofra hija msiehba mal-opra ħażina tiegħu.

FAB. Xellerati! U x'deni jifhmu li iridu jagħmluli?

SEBAS. Ix-xorti riedet li l-lejl li għada jiena smajt taħtida bejniethom mingħajr ma ndunaw bija. Huma kienu moħbijin taħt logġa ftit bogħod mill-uffiċċju tiegħi. Ofra kienet qiegħda tghid lil Korvino: "Sinjur kemm ittini u jien inhejjilek tazza bix-xorb li meta Fabiola lilha tixrob qalba tixxaqleb biex tibda tħobb lilek." Sinjura, jien għalkemm ma nemminx f'dawn il-ħmerijiet, iżda ma tliftx żmien li ma ġejtx nigri biex nġhidlek.

FAB. Nizzikhajr ta' din il-premura Sebastjan. Izda dik l-irsira ta' Ofra bil-lejl ma tohroġx iżjed mill-palazz tiegħi. Għal dan il-kuntratt mela rrid iwassalni l-mishut Corvino?!

SEBAS. Le Nobbli Fabiola, titlifx il-hena ta' qalbek għal hwejjeg li ma jisthoqqilhomx hlief moghdrija.

FAB. Sewwa qiegħed tghid O Tribun, kumpatiment, Mhux unur għal bint Fabio li nidhol fil-qorti ma' min jien nistmah mat-tajn li nirfes taht riglejja.

SEBAS. Din il-mahfra hija frott tal-ghana ta' qalbek Sinjura.

FAB. Naghder sa' ċertu pont... jiena bhala nobbli Rumana u jkun gwaj għal dak il-miġnun li jkun irid itella' siequ fuq għonqi! Sebastjan, jiena lilek nirrispetta, nammirak għaliex hadd nobbli bhalek għadu ma ppreżenta ruħu quddiem. Kemm hawn f'Ruma nobbli u patrizji li riedu jtuni qalbhom u jiena anqas biss nagħti każ-tagħhom.

SEBAS. X'meritu għandi jiena biex fik ingawdi din l-istima kollha?

FAB. Sebastjan, int zagħżuġ imzejjen bil-virtuijiet kollha, jiena fik nara ruħ mhix komuni, u mbagħad kemm għandi nibqgħalek obbligata ta' dan li għamilt miegħi l-lum.

SEBAS. Dak li għamilt miegħek Sinjura, jiena dejjem lest biex nagħmlu ma' kull bniedem.

FAB. Lil-hbieb tiegħek trid tghid?

SEBAS. Pjaċir nagħmlu wkoll lil l-ghedewwa.

FAB. Kif mhux ġenn li tagħmel il-ġid ukoll lil ghedewwa tiegħek?!

SEBAS. Jiena ma nharix lejn fqir u ghani, lejn ċkejken u kbir ma l-ġid nagħmlu ma' kulhadd.

- FAB. Taf li din l-idea tieghek naraha stramba.
- SEBAS. Ma jekk is-Sema li huwa l-mexxej taghna jitfa' r-ragġi tax-xemx fuq it-tajbin u l-hżiena u jiena li ma jien xejn kif nista' naqleb din il-ligi?... Din l-ordni?...
- FAB. Forsi dawn is-sentimenti hadthom meta inti mort fl-orjent, għaliex anke Sira l-irsira tiegħi li twieldet gewwa l-Asja spiss bħalek tkellimni.
- SEBAS. Huwa veru li din il-ligi l-ġdida, din l-iskola tal-karità harget mill-Orjent, ma għaliya mhix ġdida għaliex jiena wirta minghand l-għażiża ommi.
- FAB. Ma ngħidx li mhix haġa nobbli dik li tagħmel il-ġid, ma qatt m'ahna r-Rumani sejrin indaħhlu fil-ligijiet taghna dik li tagħmel il-ġid ukoll lil għedewwa tieghek. Liema ġid tista' inti tiehu minn dan l-għemil?
- SEBAS. O Nobbli Sinjura, liema ġid tiehu mill-imħabba, mill-karità? Dan inkunu nafuh fis-sieġha tal-mewt taghna. Oh kemm tkun helwa l-mewt għal dawk li jahfru u jhobbu.
- FAB. (*Waħedha*). Ma x'inhu jidher fuq wiċċ Sebastjan! Mewġa ta' ferh induratlu lil wiċċu. Sebastjan, mela kemm tkun iżjed helwa u glorjuża għalik il-mewt jekk int tmut ta' suldat fuq il-kamp tal-battalja sidrek miksi bil-medalji!...
- SEBAS. Le Sinjura, mhix dik il-glorja li jiena nixtieq, għaliya jkun l-istess jekk jiena nħalli haġti ta' suldat qalbieni jew inkella ta' rsir imsawwat bil-frosta basta nasal fil-fini tiegħi.
- FAB. Mela inti lest biex tilqa' kwalunkwe mewt li tigi fuqek?
- SEBAS. Iva, għaliex il-mewt tiftaħli dik it-triq fejn hemm dawk il-kwiekeb jiddu gewwa s-Sema,

fejn immur nibda hajja ġdida feliċi, l-eterna beatitudni.

FAB. Mela hu veru li int taħsibha bħal xi nies li ġew mill-Orjent. Ma x'inhu dan il-kobor ta' glorja, ta' hena li qatt ma tara tmiem?

SEBAS. Sinjura, il-glorja tiegħek inti sibta fil-ġherf u l-unuri tad-dinja u kollu għal xejn li jiena nkel-lmek fuq dak li hemm il-fuq minn dawk il-kwiekeb għaliex inti ma tistax tifhimni.

FAB. Kliemk għaliġa, huwa mdallam u nifhmek ma nistax u anqas irid infittex li nifhmek. Intant jiena O nobbli Tribù, mill-ġdid nizzikħajr ta' kulma għamilt għaliġa u jekk qatt fil-kors ta' hajjitna jien inkun nehtiglek, jiena nurik bil-fatti li nafhulek.

SEBAS. Ta' dan inti diġà tajtni l-akbar prova, għaliex ma stajtx tagħmilli laqgħa aktar sabiħa wara li jiena ġejt ngharrfek b'dan is-sigriet li lilek jinteressa. (*Isellem*). Nobbli Sinjura.

FAB. Addio Sebastjan. (*Sebastjan jitlaq*). Min jista' jifhem lil Sebastjan... x'taħlit fid-drawwiet tiegħu... huwa jgħożż lil fqir bħalma jgħożż lis-sinjur... Dan ifisser li huwa jagħmilha ma' kulhadd... Eppure l-harsa tiegħu tgħidlek kollox. l-għemil tiegħu huwa helu aktar minn tal-patrizzji; bniedem imsemmi għal valur u s-saħħa tiegħu, ismu imsemi minn kulhadd u sa' l-Imperatur ifaħħru, u mbaġħad tarah jintrema fl-akbar umiljazzjoni. Jiena ma nistax tassew nifhem l-ideat strambi tiegħu, u għaliex ma nistax nifhemu nħossni proprja niddejjaq. Le, Sebastjan m'għandux ikun bniedem f'sessieh, jew inkella miġnuna jiena... Jiena miġnuna? Le, jiena ma inhiex miġnuna. Irrid kieku nwaqqgħalu l-prinċipji tiegħu imma ma nistax, u meta nara li ma

nista' naghmel xejn, ninfiska gewwa demmi!
Ghal daqstant x'inhuma dawn l-istudji kollha
tieghi? Qieghdha nara li kollox ghal xejn...
l-gherf tieghi huwa ċajta, u dan igibli verament
ghejra li... ma oqghod ġej xi hadd... ġejja Sira,
hija waslet f'mument ikrah....

It-Tieni Xena

Fabiola u Sira

SIRA. (*Tidhol, għalkemm irsira iżda hija bil-bosta twajba u dhuliġa*). Nobbli Sinjura, meta jogħġbok il-banju hu mhejji.

FAB. Tajjeb hallini ninqieghda bih meta u kif jogħġob lili.

SIRA. Ir-rieda tieghek għaliġa hija liġi Sinjura.

FAB. Ma tridx ukoll noqghod ninċensak għaliex inti ghamilt id-dmirijiet tieghek?

SIRA. Jiena xejn ma nippretendi u xejn ma nixtieq.

FAB. Xejn ma tippretendi?

SIRA. Hlief dak li narak dejjem felici.

FAB. Forsi minhix felici?

SIRA. Nittama li inti tibqa'...

FAB. Irsira tieghi, fi kliemk inhoss ir-roġha, ma jiena mdorrija bil-kliem suspettuz tieghek. Qatt ma naf li fuq xuftejk iffjorit kelma helwa għaliġa.

SIRA. X'jistgħu jghidu dawn il-foqra xuftejn tieghi biex jinduraw kif jixraq il-kobor tieghek Sinjura? Mhux inti forsi li kuljum thoss qalbek tibbenn bħala fjur li għadu kemm jiftaħ, hemm waqt il-banketti taż-żagħżagħ għonja? Kemm lilek ma jghidux kliem ta' tifhir... però jekk

kliemi huwa fqir Sinjura, ma kun af li mhux kliem li jqarraq.

FAB. Ghandi jiena forsi nfakkrek kull darba li inti rsira tieghi li xtrajtek bi prezz għoli u li qieghdha hawn biex taqđini?... U kun af li mhux dirghajn biss għandhom jaħdmu skond ir-rieda tieghi, imma wkoll ilsienek u r-rieda tieghek hi dik tieghi... inti għandek tobdini f'kollox, qieghdha tifhimni, f'kollox?... Inti tieghek ma għandek xejn, ukoll hajtek hi tieghi!...

SIRA. Dan huwa kollu minnu, ukoll hajti hija tieghek, is-sensi tieghi huma tieghek għax int xtrajtني. Ġid wiehed biss jibqa' tieghi li inqas is-slaten bis-saltna tagħhom ma jistax jixtruh; ġid li ma jintrabat bl-ebda katina, u l-ebda setgħa tad-dinja ma tista' fuqu tqieghed il-ponta ta' rig-lejh.

FAB. Liema huwa dan il-ġid li minnu inti qieghdha tkellimni?

SIRA. Ir-ruħ tieghi Sinjura.

FAB. Ir-ruħ tieghek?... Għandek il-hila inti irsira tiċhadli nifs wiehed minn dak li inti tiehu? Mela dan il-ħsieb iżommok imkabbra hux veru?

SIRA. Iva, ġewwa l-ġisem tieghi jinsab spirtu, spirtu li ma jafx bi ktajjen, li ma jafx b'ċarċir tad-demmi taht is-swat tal-frosta, li ma jafx b'mewt għaliex inqas il-mewt ma tista' għalih.

FAB. Ghidli li inti qieghdha tewden... jiena li għad-dejt hajti kollha nqalleb fuq il-kotba tax-xjenza u qatt ma sibt dan l-ispiritu li int qieghdha tkellimni minnu, anzi l-kotba tagħna jiċhdu bil-qawwa li tezisti ruħ immortali fil-bniedem; u inti irsira trid tghallem lil Fabiola? Issa naraw meta jiena nahraq il-ġisem tieghek tergax tqum biex tgħix hajja glorjuża.

SIRA. Din hija t-tama tieghi li timla' qalbi bil-hena, ghaliex wara din il-hajja, hemm wara dawk ir-raggi tax-xemx, hemm dinja ohra mahuqa ghat-tajbin biex jghixu fil-hena. Dan qalu Kristu n-Nazzarenu nnifsu u nofs kelma milli qal Hu ma tigix nieqsa.

FAB. Dawn huma l-hsibijiet tieghek?

SIRA. Iva Sinjura, jekk inti taghmel irmied il-gisem tieghi ghad irid jigi zmien li ghal lehen ta' Kristu l-gisem jerga' jinghaqad mar-ruh biex imur isaltan ghal dejjem fis-Sema.

FAB. F'liema skola tghallimt dan il-genn kollu?

SIRA. Fi skola li l-barbari ma jinghażlux mill-griegi u l-irsiera ma jinghażlux mis-sidien Sinjura.

FAB. (*Tqum bid-dagħdiha*). Ah! Iva! Halli tasal ghalik din il-glorja! Tridx ukoll titla' fuq is-siggu toqghod spalla ma' spalla mas-sinjura tieghek?! Mela hekk allura inti taħsibha l-qagħda tieghek?...

SIRA. X'inti tghid padruna tieghi, jiena noqghod hdejn il-kobor tieghek? Jiena għadni ma tliftx rasi Sinjura... Però kieku nista' ngħidlek kulma nhoss gewwa qalbi... (*Tibqa' hosbiena*).

FAB. (*B'ghira kbira*). Tajjeb, issokta.

SIRA. Nagħzel li nagħlaq fommi.

FAB. Ghidtlek issokta.

FAB. (*Theddidha*). Irsira! Obdini!

SIRA. Tajjeb, galadarba jiena naf tajjeb li Alla tagħni ruh li ma tmut qatt, ruh li l-patria tagħha huwa is-Sema u d-destin huwa l-glorja, nista' jiena naħsibha bħal dawk li ma jaraw xejn hlief il-frugħa tad-dinja u dak biss li jmur jintemm gewwa l-qabar tad-deheb?

- FAB. Dawn huma t-tamiet tieghek?
- SIRA. Ghandi fidi qawwija Sinjura.
- FAB. Imsejkna, mur mela iġbor il-frott tal-fidi tieghek li qieghdha toblom. (*Tislet sejf li kellha fi ħżiena u tfieri bih f'dirġhajha lil Sira*).
- SIRA. (*Tgħajjat għajta u tiddefendi ruħha mid-daqq*). Ah! Sinjura tieghi!!
- FAB. (*Tindemm milli għamlet*). Mur, mur malajr għid lil Eufasina d-dewwik, ma ħsibt li sejra nferik kif ferejtek! (*Tagħti ċurkett lil Sira*). Hu dan iċ-ċurkett bħala tpattija. Ikkura ruhek u għal issa tfittix li taqđini.
- SIRA. (*Tieħu ċ-ċurkett, tbu id Fabiola u titlaq*).

It-Tielet Xena

Agnese u Fabiola

- AGNE. (*Hija u ħierġa Sira, Agnese tidħol tintaqa' magħha, tgħannaqha u tbuša*). Sira, naf kollox, rajt kollox... minn hawn u ftit iehor inkun hdejtk. (*Sira titlaq*).
- FAB. (*Tersaq lejn Agnese*). Agnese... ħabiba tieghi, ħsibt li inti kont insejtni għal kollox!
- AGNE. Ninsiek jiena? Għaliex? Ma intix forsi l-maħbuba kuġina tieghi?
- FAB. Huwa veru; ma għidli haġa Agnese sakemm be-ħsiebek iddum tilebs din il-liba bajda mnezza' miċ-ċuf tal-kuluri, mid-deheb u mill-gawhar? U x'jien nara?... mhux demm dan li bih hi mtebba' l-liba tieghek?!...
- AGNE. Iva, demm u demm ta' waħda irsira; iżda dan id-demm huwa bil-wisq safi mid-demm li jġri fil-vini tieghi u dan id-demm għalja huwa aktar prezzjuż milli kieku kelli djamant fuq sidri!

FAB. Trid inti forsi ċ-ċanfarni għaliex ferejt irsira nsolenti?

AGNE. Le kuġina, jiena nixtieq biss nurik ir-ruħ sabiha li tinsab moħbija fis-sider ta' dik l-umli irsira tiegħek.

FAB. X'idea stramba... inti wkoll tgħix f'dawn il-ħmerijiet? U mbagħad tagħder irsira?

AGNE. Irsira iva, ma hija ħolqien t'Alla bħalek u bħali u għalhekk f'Ġesù Kristu aħna lkoll aħwa.

FAB. Tridx ukoll li jiena nsejjah ohti lil wahda irsira?... Dan ma ikun qatt... Mela inti Agnese ma tifhimx x'diżunur tkun irsir? U trid tħallat irsira magħna li ġejjin minn nisel tad-demmm nobbli Ruman? L-irsir mhux aktar sid tiegħu nnifsu l-irsir huwa bħal maktur li jinsab f'idejna nagħmlu bih li jridu... anke inċartuh bċejjeċ jekk irridu. L-irsir huwa bħal dak is-serp li quddiem il-kmandi tagħna għandu jitmexxkar ma' l-art biex jobdi, meta ma jibqax ukoll mišhuq taħt riglejna.

AGNE. Tkellem kuġina kif jogħgħob lilek... però jiena ma iniex ġewwa qalbek, ma għid is-sewwa ma tħossx ruħek imrexa li inti xerri id-demmm ta' Sira?

FAB. Imrexa? (*Tieħu għaliha*). Għaliex sawwat irsira?

AGNE. Iva, irsira... ma inti bl-għerf tiegħek kollu ma tafx taħt dik il-libsa ta' irsira xi spirtu għoli jinheba.

FAB. Allura jiena?... (*Imnigża*).

AGNE. Jeqaf kuġina Fabiola; dik id-demgħa li bħala djamant qabżet minn xfar għajnejk hija tgħidli kollox! U d-driegħ il-lemin tiegħek ma jintrefa qatt iktar biex id-demmm ta' min huwa taħtek

ixxerred... (*Pawsa*). Kuġina, issa jiena minn ghandek nixtieq favur...

FAB. Jekk taħseb li nista' naqdik il-favur hu tiegħek.

AGNE. Tajjeb, mela beghli lil Sira; nahseb li l-prezenza tagħha nawn fil-palazz tiegħek ma tiswix iżjed...

FAB. Ma nistax Agnese, għaliex għalkemm jien ferejt dak il-ġisem, imma jiena għal Sira għandi ammirazzjoni kbira.

AGNE. Ikun dak li qieghdha tghid, imma jiena lil Sira nixtieq naraha felici, u għalhekk jiena tlabtielek.

FAB. Felici... ah! Naf li maġemb il-prezenza tiegħek kulhadd iħoss ruhu felici; dan is-segriet fik biss jinsab, għaliex lil min huwa fil-jasar int tqieghdu fuq is-siġġu tad-deheb u inti tpogġi minn floku. Sirt donnok xi waħda minn dawk l-imġien ta' l-Insara. L-allat jilliberawk. U jekk qatt int Nisranija... ma x'jiena ngħid? Ah! allura l-ispijuni malajr jiġru għand l-imperatur u msej-kna kuġina tiegħi Agnese tigi kkundannata għal Arena biex tigi mikulha mill-iljuni! Imma jien m'għandi l-ebda dubbju li għalkemm dawk l-annimali jkollhom l-għatx tad-demmi huma jersqu lejki bħala ħrief l-aktar mansi u jirrispettaw dak il-ġisem delikat tiegħek.

AGNE. (*Għal din il-kelma 'Nisranija' l-ispiritu tagħha jiġxgħel bl-akbar imħabba għajnejha celesti jiffissaw is-Sema, tiġbor idejha helwin fuq sidirha u wiċċha jmur f'estasi kbira. Din il-qagħda mistika, Agnese teħodha kull darba li fil-kors tad-Dramm jissemmew l-Insara jew l-Isem t'Alla u ta' Kristu*).

FAB. Xi ħsibijiet għaddejjin minn rasek Agnese? Forsi jiena dejjaqtlek qalbek? Agnese, Agnese!

Inti m'intiex tismaghni? Ma għaliex ma titkel-limx?... Wara dan kollu inti nisraniġa m'intiex? Hadd dan m'għandu jaħsbu li n-nobbli Agnese tithallat ma' dik is-setta mignuna tan-Nazzarenu?...

AGNE. (*Tiġi f'tagħha*). Din inti taraha haġa stramba? Fid-dinja deħru tant fatti aktar strambi minn dan... Kieku jkollu dik ix-xorti li ġismi jiġi mogħti b'ikel lil iljuni ġewwa l-Arena, basta li jkollu lil Sira maġembi. Ghidli kuġina tiċhadili lil Sira?

FAB. Imma jien diġà għidtlek li Sira mhix ta' toqol għaliġa. Niftakar is-sajf li għadda meta ħadt il-mard tal-grieżem il-qaddejja kollha ħarbu minni għax beżgħu li jittieħdu. Sira biss baqgħet tişġar bħala omm maġemb is-sodda tiegħi.

AGNE. Rajt dan kollu u ma ħabbejthiex?

FAB. Jiena Fabiola nhobb irsira? Ma inti Agnese għadek qatt ma fhimt x'differenza tgħaddi minn irsira għas-sidien tagħha? Però ma nistax niċ-ħad li jiena ħallastha talli għamlet miegħi u tagħjta biżżejjed biex tixtri l-helsien, ma hija dan m'għamlitux u ma nafx x'għamlet bihom dawk ir-rigali li jiena tagħjtha...

AGNE. Nista' naħseb jiena x'għamlet b'dawk ir-rigali. Ma nhallu dan: Sira għandha tkun tiegħi... inti wegħdtni li xejn ma tiċhadli milli nitolbok. Itlobni l-prezz li trid, imma Sira l-lejla trid tkun miegħi.

FAB. Oh! Agnese, qatt lilek ma ġie miċħud xejn, u ma inhiex sejra nagħmillek din iċ-ċaħda jiena. Arani sejra għand il-ministru tiegħi, huwa jik-teb il-kuntrat u Sira tkun tiegħek. (*Titlaq*).

Ir-Raba' Xena

Fulvio u Agnese
u mbaghad Sebastjan

- FUL. (*Jidhol imkebbeb go mantell twil u l-barnuża f'rasu, imur fuq Angese*). Ahfirli O nobbli Agnese jekk ġejt inficček taht saqaf iehor. Kont naf li inti ġejt gewwa dan il-palazz u ma tliftx żmien li ma mxejtx fuq il-passi tiegħek biex miegħek niġi niftah din il-qalb sinciera tiegħi.
- AGNE. Inhossni wisq grata lejlk Fulvio, għalkemm, dan li ma jisthoqqlix.
- FUL. Inti umli żzejjed nobbli Agnese, inti jisthoqqlok kollox għaliex kulhadd iħoss ruħu ffortunat min l-art ta' darek b'riglejn rifes; dik id-dar li fl-ordni u l-indafa tagħha jidhru l-virtuijiet kollha tiegħek.
- AGNE. Dan kollu minnu, ma kulma jidher sabiħ fid-dar tiegħi huwa mmexxi minn idejn ta' Sinjur li l-idejn tiegħu mohbija. Sinjur li jigverna l-qlob ta' dawk li jemmu fih, u ta' dawk li jhobbuh.
- FUL. Forsi ma intiex tifhimni Sinjura jew ma spjegajtx ruħi jiena... jiena ma ridx ingħid għal min jehodlok hsieb id-dar, ma jrid ingħid għal qalb gentili tiegħek, għal tjubitek li anke wieħed joqghod minuta biss maġembek iħoss ruħu felici!
- AGNE. (*Tmur f'estasi*). Felici huwa biss dak li jhobb lil dik ix-xemx, mohbija iva, dak li taht riglejh għandu d-dinja kollha bil-hejjaq tagħha!
- FUL. (*Mistgħaqeb u konfuż*). Jiena nħoss ruħi konfuż, imħawwad!... Hija għandha għajnejha msammin lejn is-Sema!... Donnha d-dinja inqas teżisti għaliha. Nixtieq kieku nħarsilha f'għajnejha, imma nħoss qawwa misterjuża tbaxxili lejn l-art ħbub għajnejja! Ikun x'ikun la wasalt sa hawn ma nitlifix l-okkażjoni li nkellimha... (*Jinżel għarrkupptejh quddiem Agnese*)

Minnek jiena qiegħed nitkellem O Nobbli Sinjura, minnek iva li l-ġmiel tiegħek ferhieli qalbi u seraqili!... (*Irid kieku jaħtfilha jdejha*).

AGNE. (*Tistembah mill-estasi u tiġbed idejha li Fulvio ried ibus*). X'inhu qatt dan Sinjur?!

FUL. (*Iqum malajr*). Grazzja Sinjura, grazzja. (*Jerġa' jittanta li jehodilha jdejha, ma Agnese tirrifjuta bil-qawwa*).

SEBAS. (*Jidhol u jmur fuq Fulvio*). Sinjur, wiċċek ma jafx b'misthija?

AGNE. Ibqa' kalm Sebastjan. Hallieh jitlaq nitolbok li taħfirlu għaliex huwa ma jafx li l-ispirtu tiegħu jaħdem fid-dlam u għalhekk ma jhossx it-toqol tal-htija. Ahfirlu. (*Titlaq*).

SEBAS. (*Bil-kalma*). Liema hsieb ġiebek taħt dan is-saqaf?

FUL. Ix-xewqa li nbus dik l-id ta' dik il-ġenna li quddiema kont ninsab għarrkupptejja.

SEBAS. Imma, dan mhux sewwa, mhux il-hin, din mhix it-triq tiegħek.

FUL. Jekk għalik suldat Ruman huma miftuħin il-biebien ta' dan il-palazz jistgħu jkunu miftuħin għaliya wkoll li m'iniex suldat bhalek.

SEBAS. Qis il-kliem tiegħek bniedem bla ġieħ għaliex l-iskop li għalih ninsabu hawn it-tnejn huwa wisq differenti wieħed mill-iehor. Tiċhadx li int ma ġejtx hawn biex titfi dik ix-xemx li tiddi fuq il-wiċċ pur ta' Agnese? U jiena ninsab hawn biex bhala tarka nissielet mal-viltà tiegħek u niddefendi lil Agnese u n-nobbli Fabiola.

FUL. Qiegħed ninduna li l-ghejra mbuttatek fuq il-passi tiegħi. Jiena naf li inti tittama id Fabiola, jew ahjar li tixtieqa b'martek, inti trid takkwista l-ghana tagħha. Mela halli lili wkoll nimxi fi triqti... jien ukoll nixtieq niżżewweġ lil Agnese.

SEBAS. Jiena ma nifhimx li nregghalek lura dan il-kliem qares bix-xabla tieghi, ghaliex il-ligi ta' qalbi ma tatinix is-setgha, biss hallini nghidlek li la darba Agnese stednitek biex thalli dan il-post, dan juri li hija ma tahsibhiex bhalek... m'ghandhiex pjaçir bik.

FUL. Mexxej tal-pretorju ta' Ruma, (*bis-saħna*). Qieghed nara li żzejjed tghodd il-passi tieghi. Forsi int tmaqdarri ghaliex ma inix çittadin Ruman bhalek? Ma jiena li rajt it-twelid tieghi gewwa l-Asja lir-Rumani niddisprezzahom!

SEBAS. (*Bis-saħna*). Jiena ma ġejtx hawn biex nieqaf fi ġlieda mieghek, ma ġejt biex inwidbek għall-aħjar tieghek. Nitolbok tiksirx dan il-kmandament tal-ġustizzja. (*Bil-kalma*). Sinjur, nitolbok halli dan il-palazz mill-aktar fis, la thallix li ghajnejn Fabiola jarawx fid-dar tagħha.

FUL. Jiena mmur fejn jogħgob lili u ma tkunx int li żżomli l-passi tieghi. Il-belt ta' Ruma laqgħetni u fil-kazi kollha tkun hija li tiddefendini.

SEBAS. Dan huwa veru, basta però li int tosserva birreqqa kollha il-liġijiet tagħha. U int illum dawn il-liġijiet ksirthom, ghaliex id-dar tal-Familja Rumana hija sagra u piena kbira hemm għal min jazzarda jagħmel il-forza fuq dar haddiehor. Hsibijiet koroh mexxew hawn il-passi tieghek, u attent qieghed inghidlek ghaliex gwaj ikun ghalik jekk jigu magħrufin il-hsibijiet tieghek, int fis taqa' taħt il-qilla tal-ligi ghaliex horox huma l-kastigi. U dan huwa biżzejjed biex taqbad u titlaq.

FUL. Ja Ruman supserv! Ma xejn tahseb li x-xorti sejra dejjem tibqa' tidhaqlek.

(*Jitlaq. Sebastjan jibqa' jħares lejha*)

TMIEM TA' L-EWWEL ATT.

IT-TIENI ATT

Sala rikka fid-dar ta' Agnese.

L-Ewwel Xena

Agnese u Sira

AGNE. (*Tiltaqa' ma' Sira*). Ejja Sira mahbuba tieghi, ejja fi hdani.

SIRA. Twajba Sinjura ghalfejn int sejjahtli ghandek?

AGNE. Ma qaltleqx il-kuġina tieghi Fabiola?

SIRA. Le, hi qaltli biss li jiena ġejja ghandek biex ingiblek aħbar sabieħa.

AGNE. Allura qabel ma tlaqt ma rajthiex int lil Fabiola?

SIRA. Rajta, ma hija donnha trid taħrabni.

AGNE. Ma nistgħagibx... Issa kun af Sira li int m'intix aktar ta' Fabiola, jiena xrajtek bhala rsira tieghi. Ma jien naghtik il-helsien u nghanqek mieghi bhala oħti l-mahbuba. (*Tgħannaq lil Sira*).

SIRA. (*Imgħaqgħba, tbaxxi rasha*). Ikun veru dan li qieghdha tghidli? Jien m'inix aktar l-irsira ta' Fabiola?

AGNE. Le, ma ghaliex qieghdha narak qalbek sewda?

SIRA. O helwa sinjura tieghi, jien ninzel gharkup-tejja quddiem it-tjubija tiegħek biex nurik li nafulek, ma la darba s-Sema halaqni biex inkun qaddejja, qaddejja rrid immut.

AGNE. Ghaliex ma tridx tkun mehlusa?

SIRA. Ghaliex hi virtù tibqa' fejn Alla jsejjahlek. Hu veru li jiena ma twilidx irsira, anzi nistqarlek li nobbli kien it-twelid tieghi, ma ġa la darba d-destin riedni rsira, qaddejja rrid nibqa'.

AGNE. Tajjeb, jiena nirrispetta l-umiltà tieghek, la darba hekk jghogbok ibqa' rsira tieghi.

SIRA. Oh ! Le Sinjura, ma jkun qatt li int tifridni minn nobbli Fabiola.

AGNE. Kif, avolja taf li haqritek u spiss tweggghalek qalbek ? X'tistenna int aktar mill-kugina tieghi ?

SIRA. Iva ghalhekk irrid nibqa' maghha biex nghaqques is-supervja tieghi.

AGNE. Mahbuba Sira, jekk mhux ghalik, nitlobok aghmlu ghalija, għall-ġid tieghi; int tinhtiegħi int tkun il-gwida tieghi u l-virtujiet tieghek ikunu l-balzmu ta' qalbi, tal-opri tieghi.

SIRA. Min aktar minn Fabiola għandu bżonn il-htieġa tieghi ? Ahseb int sinjura li tħobb lil Fabiola, int taf x'qalb nobbli hemm fis-sider ta' Fabiola ? Hija kbira fid-dehen ! Xi jkun qatt minn dak il-kobor jekk qatt fuq dik il-qalb pagana jinzel ir-raġġ helu tal-fidi ? !

AGNE. X'inti tghid Sira ? Tittama li ddaħhal fil-merħla ta' Kristu lil Fabiola, li hi jkollha l-fidi tagħna ?

SIRA. Din hi l-kbira xewqa tieghi, għal dan jien irrid nibqa' magħn Fabiola, għal dan jien nitlob lejli u nhar mingħajr ma naqta' qalbi, ukoll jekk naf li għandi nxerred demmi !

AGNE. Sira, Sira dan il-kliem tal-mewt int għedtuli darb'ohra, donnok fil-ħsieb tal-martirju int issib il-benniena tal-ward ta' ħajtek...

SIRA. Hu veru Sinjura, u mhux bogħod iż-żmien li d-demmi tal-Insara ma jaħsilx it-toroq ta' din il-belt supserva ta' Ruma. U jekk ix-xabla tal-bojja ma tolgotlix rasi rrid noffri ruħi vittma għall-konversjoni ta' Fabiola ! (*Tinżel għar-kupptejha quddiem Agnese*). Issa li għarraftek il-ħsiebijiet tieghi, li lesta biex inbus ir-riglejn

tieghek. (*Tbus riglejn Agnese*). Issa li qieghdha tara haddejha maħsul in bid-dmugh trid int tifrindi minn dik ir-ruh li jiena nixtieq inressaq lejn Alla?

AGNE. (*Terfa' lil Sira*). Irbaħtni Sira, irbaħtni! Ejja ġħaliex ma' sidri rrid inżommok magħfusa! Dejjem ma' sidri! Ġħannaqni qabel ma tinfiredd minni! Irrid it-tġħannieqa tieghek! Umbagħhad mur fejn il-lehen tal-Mulej qieghed isejjaħlek. Iva, jiena wisq imsejkena biex nippretendi li naħkem taħt idejja l-kobor ta' l-ispiritu tieghek. Mur u aġhti dik ir-ruh 'l Alla, jiena bit-talb tiegħi nissieheb mieghek.

SIRA. Addio Sinjura! (*Jgħannqu lil xulxin u jitbewsu kemm-il darba u jitolqu flimkien*).

It-Tieni Xena

Corvinu Waħdu

COR. (*Zagħżuġh, iżda jidħol liebes ta' fqir taħt sura ta' wieħed xwejjah tallab, jidħol jgħarrex ma' kullimkien*). Le, jiena m'iniex imqarra, bħal dal-hin f'dan il-palazz jingabru ħafna nies miserrabbli biex jirċievu l-karità minn idejn innobbli Agnese, u jien bi ħwejjeg mibdul in bħal dawk it-tallaba irnexxili nidħol hawn ġew. Huma jgħidu li hawn jintagħgu biex jirċievu l-karità, imma xewqa infernali mbuttadni hawn ħalli nara xi skop għandhom dawn il-laqgħat... Għandi suspett kbir li dawn li ta' spiss hawn jintagħgu huma Insara. Jekk dan huwa veru ġirja waħda għand l-Imperatur sabieħ nigzġħahom u wara nkun nista' naqbad taħt idejja dan il-ġid kollu li qieghed illellex quddiem; ma hemm bżonn li mmorru bil-mod ħafna, ġħaliex jekk ninqabad... Halli nistudjahom sewwa. Imma oqgħod xi hadd riesaq hawn...

It-Tielet Xena

Dionigi u Corvino

- DION. (*Jidhol, Isgof imdahhal fiż-żmien.*) Habib, forsi l-ewwel darba li inti irfist gewwa din id-dar? Ghaliex rajtek iddur u tidhol f'ċerti swali fejn mhux permess li jidhlu l-foqra.
- COR. Dan huwa veru, l-ewwel darba li jiena ġejt hawn biex bhal foqra l-oħra nircievi l-karità, ma għadni ma nafhomx id-drawwiet.
- DION. Qabel ma wiehed fqir jidhol hawn għal karità l-ewwel għandu jkun mistieden. Xejn taqta' qalbek però, ghaliex jekk inti fqir tiehu l-parti tieghek. Inti fejn toqghod?
- COR. Fuq il-gholja tas-Semita.
- DION. Fuq il-gholja tas-Semita, hemm jiena naf lil kul-hadd u lilek ma nafek b'xejn.
- COR. Forsi... ghaliex... jiena verament ftit ili ngħix fuq l-gholja Semita.
- DION. Tajjeb, jiena nigi nsibek halli nara l-htigijiet tieghek, ma issa li tinsab hawnhekk m'iniex sejjer inhallik tmur b'idejk vojta.
- COR. Però qieghed nahseb li ahjar nirtira lejn dari u nigi darb'oħra meta jmissni.
- DION. Issa li int hawn ibqa' u jkollok sehem minn dak kollu li jigi mqassam lil foqra.
- COR. Int qieghed tghid sewwa, ma jiena reġa' bdieli...
- DION. Habib, il-biċċa tieghek xejn ma tghoġobni, qieghed narak imhawwad... Ma naghmlux każ li qed taħbili s-sewwa?
- COR. X'nista' nahbilek jien imsejken imgewwaħ?
- DION. Mela ibqa' u naghtuk tiekol.

- COR. Nizzikhajr hafna, ma dmirijiet akbar qegħdin isejhuli band'ohra... Hallini mmur.
- DION. Int qieghed tkabbar is-suspetti tiegħi!...
- COR. X'suspetti nista' ngiblek jiena? Nistenniek id-dar tiegħi, sahħa. (*Huwa u sejjer jilmaħ dieħel lil Pankrazju*). Ah! mitluf jien!!

Ir-Raba' Xena

Pankrazju u ta' qabel.

- PANK. (*Jidhol, lil Corvino*). X'jiena nara? Int hawn tinsab?!
- COR. (*Bil-mod lil Pankrazju*). Nitolbok, titradinix, u mbagħad ngħidlek kollox.
- PANK. Qieghed nifhmek.
- DION. Pankrazju, jekk int tghidli li taf lil dan il-bniedem jien inserrah moħħi; hu l-ewwel darba li qieghed nara dan il-wieċ ġewwa dan il-palazz u nħossu mlieni bis-suspetti.
- PANK. Taħseb xejn, jien lil dan nafu tajjeb u ibqa' żgur li bi żball jinsab hawn ġew.
- DION. Tajjeb, jien sejjer niehu ħsieb il-foqra l-ohra u int nobbli Pankrazju qies li ma tħalli lil hadd johroġ minn hawn b'idejh vojta. (*Jitlaq*).
- PANK. Għandi nemmen Corvino li int wasalt biex tħabbat bieb bieb għall-karità?
- COR. Għadni ma wasaltx sa din il-miżerja, għalkemm naf li dan itik pjaċir.
- PANK. Għaliex għandi nifraħ bid-deni tiegħek?...
- COR. Għaliex jien naf tajjeb li ġewwa qalbek għandek mibgħeda kbira għaliya...

PANK. Jekk dan int taħseb tinsab imqarraq!... u jekk int tinsab fil-bżonn fittex għidli halli jien ngħejnek.

COR. M'għandix bżonn l-għajjnuna tiegħek. Haġa biss nixtieq, nagħmel minnek vendetta ta' kulma għamiltli. Oh! — jasal dak il-jum li nqiegħed riglejja fuq id-demm tiegħek!

PANK. Qatt jien rgħextek f'xi haġa?

COR. Tahseb forsi li jien insejt meta hemm ġewwa l-iskola int użajt l-arti tiegħek kollha biex iċċekken lili u lil shabi mas-surmastrijiet, billi ġejt l-ewwel fl-eżami?

PANK. Xi htija għandi jien jekk is-Sema għennieni aktar minnkom fl-intelligenza? Anzi kont int li lili wegġajtli qalbi għaliex jien ġejt l-ewwel fl-eżami.

COR. Biex wegġajtlek qalbek?

PANK. Meta l-Professor għamel mistoqsija u għat-twegiba tiegħi l-klassi riedet taqa' bl-applawzi, int għajjur kont pront tajtni daqqa ta' hartu u jien ilqajta u hfirtlek u sieket bqajt sejjer b'wiċċi għadu jħammar bil-misthija!

COR. Is-skiet tiegħek però ma kienx virtù, imma kienet ġjufija.

PANK. Għid dak li jgħoġbok... jien ma ġejtx hawn biex nistiednek għall-ġlied. U la darba int ma ġejtx biex tilqa' l-karità għidli hawnhekk x'ġejt tagħmel?

COR. Ġejt għal kapriċċ tiegħi u ma inix bil-ħsieb li nagħtik sodisfazzjon.

PANK. Corvno, int ma xtarrejtx biżżejjed l-għemil tiegħek fahxi... Għidli xi twieġbu lil missierek jekk is-sinjura li tghammar ġewwa dan il-palazz

tuża d-drittijiet tagħha u tibghat il-qaddejja jarrestawk talli int dħalt bil-qerq ġewwa darha?

COR. (*Imwerwer*). Ah! Le Pankrazju! Naf li żbaljat ... bieghed minni dan il-kastig!

PANK. Taf tajjeb Corvino li jekk Tertullo hu missierek hu wkoll il-Prefett ta' Ruma, u bħala tali ma jistax imur konra dawn il-ligijiet minghajr ma jikkastigag...

COR. Nitlobok Pankrazju, thallix li l-isem tiegħi jiġi mtebba' bit-tajn tal-ħabs!

PANK. Basta Carvino, kollox ninsa, ma tinsieix li jekk għal li ġej ifettillek tmiss xagħra waħda biss minn ras dawn kollha li jirfsu go dan il-palazz, int ikollok kontijiet kbar xi thallas ma' missierek... Nittama li qieghed tifhimni?!...

COR. Qieghed nifhmek u nħliflek li ma nersaqx aktar hawn ġew.

PANK. Ma hemmx bżonn taħlef.

COR. (*Waħdu*). Din id-darba fallietli, ma nargħa' niġi darb'ohra aktar feroċi. (*Joħroġ quddiem, Pankrazju joħroġ warajh*).

II-Hames Xena

Fabiola u Agnese

FAB. (*Tidħol titkellem ma' Agnese*). Ġejt mhux biss biex narak, iżda biex ukoll nistaqsik għaliex Sira reġghet lura lejn dari?

AGNE. Jiddispjaċik forsi?

FAB. Xejn ħabiba tiegħi, jien kont għidtlek ukoll qabel li kontra r-rieda tiegħi, ma hi tiġbidli qalbi Trid taraha: ġiet quddiemni bid-daħqa fuq haċ-
dejha u bl-akbar umiltà talbitni biex nargħa'

nilqaghha bhala qaddejja tieghi, u jien ghedtilha: “Kif ma sibtx ruhek sewwa ma’ Agnese?” u weġbitni: “Agnese m’ghandhiex bżonni għaliex hi mdawra bil-qaddejja, hallini noqghod mieghek gentili Fabiola u tara kif ingib ruhi mieghek ahjar minn qabel.”

AGNE. Mela kemm tistgħageb iżjed meta ngħidlek li jien ridt nagħtiha l-helsien u hi għażlet li tibqa’ irsira fid-dar tieghek.

FAB. Però minn dan l-ghamil wiehed għandu jifhem li Sira hi miġnuna.

AGNE. Dan int taħseb?

FAB. U kif le?... Fejn hu l-ġid li jien għamilt magħha biex hi tagħżel li tibqa’ rsira tieghi minflok ma tagħżel il-helsien?

AGNE. Jien f’Sira rajt dehen kbir u l-ġenn ikun ta’ min jaħseb li hi miġnuna.

FAB. Qieghdha tghid sew, imma jien aktar ma naħseb fuq l-ghemil ta’ Sira aktar inhossni ma nistax nifhem.

AGNE. Għid li Sira thobbok b’imħabba tal-ġenn u lesta biex ukoll tagħti hajjitha għal l-imħabba tieghek.

FAB. Ikun dak li qieghdha tghid int ma jiena b’dana kollu ma wrejta ebda sinjal li nafulha. U għalhekk il motiv ta’ l-imħabba tagħha jibqa’ dejjem moħbi fid-dlam.

AGNE. Forsi għad jasal il-jum li lilek jiġi magħruf u allura qalbek tixgħel bl-imħabba għal Sira.

FAB. Agnese, trid taf is-sewwa? Xejn ma rrid naħbilek, anzi rrid li jkun jafu kulhadd; jiena inhoss qawwa kbira tiġbidni lejn Sira u għalkemm hija rsira jiena nhobbha! Iva jiena nhobb lil Sira!! (*Taqbad ma’ għonq Agnese bħal tarbija u tbaxxi rasha mistħija*).

AGNE. Oh! Liema ferh qieghed ifawwarli qalbi! Kugina tieghi, erfa' rasek... Din il-qrara tieghek mhux le ghandha thammarlek wiccek anzi thoss ruhek imkabbra.

FAB. (*B'moghdrija*). Imma hi wahda rsira li jien nhobb.

AGNE. Le Fabiola, hija l-virtù li inti thobb ghaliex il-bniedem mhux maghmul biss mill-gisem, ma huma l-ispirti tar-ruh li jirkellmu u jiftehmu bejniethom. Ir-ruh ghandha lsien li ma jinstemax, imma jghaddi minn qalb għall-ohra bħar-raġġi tax-xemx li jidhlu minn kullimkien.

FAB. Agnese, liema fjamma xegħlitlek haddej. Mela inti tassigurani li minghajr ma jiena mbaxxi l-kobor tieghi, jiena nista' nhobb lil Sira?

AGNE. Mhux biss, imma jkollok biex tiftaħar...

FAB. Bizzejjed li jiena nahseb fiha biex inhoss ruhi felici. Donni qieghdha nhossni nitwieled għalhajja ġdida minghajr ma nhoss aktar li qieghdha numilja ruhi.

AGNE. Din hija rebħa ġdida għal qalb tieghek... Ghid is-sewwa Fabiola, ma thossokx imrexa li hqartha fl-imghoddi? Inti lesta biex tpattilha?

FAB. Ikun bizzejjed li nghannaqha ma' sidri biex nuriha li pattejtilha.

AGNE. Fittex mur sibha u dan għandek tagħmel.

FAB. (*Taq' fi hsibijiet kbar*). Min jaf... forse għad jaasal jum... Ah! Ma l-ispirtu tieghi għadu ma jridx jitbaxxa... jaasal jum... Nitwarrab mill-frugħa tad-dinja... Irrid kieku, ma, ma nistax.. ma nistax!!

AGNE. Maħbubha kuġina, il-ġlieda li għandek go qalbek tidher tidli f'għajnejk, ma emmini li ir-rebħa mhix fil-bogħod.

FAB. Riesaq xi hadd 'l hawn, hallini nwarra f'kamra ohra sakemm nikkalma ftit.

AGNE. Mur fejn joghġob lilek.

FAB. (*Toħroġ imġhaġġla*).

AGNE. Din hija opra tas-Sema li bħal balzmu helu qieghdha taħdem fil-qalb ta' Fabiola! Oh! Anġelika provvidenza tat-tieba t'Alla! Sira mad-dumx ma jkollha l-hlas tagħha.

Is-Sitt Xena

Sebastjan u Agnese

SEBAS. (*Jidhol*). Agnese, nista' nkellmek?

AGNE. Tista' Bastjanu... Ma narak ftit u xejn imhawwad?...

SEBAS. Ghandek raġun u bosta wkoll!... Agnese l-Imperatur hareġ editt li jikkundanna l-Insara kollha li jghixu ġewwa Ruma!

AGNE. Oh! Liema gojja! Wasal sa fl-aħhar il-jum mix-tieq minni!

SEBAS. Beata int li bħal raġġ tax-xemx qieghdha thares lejn l-palma tal-martirju!

AGNE. U bħali kemm ma hemmx Insara li jixtiequ jxerdu demmhom għal fidi!

SEBAS. Lili biss mhix sejra tmiss din ix-xorti; għaliex is-Sommo Pontefice jrid li jiena nibqa' moħbi għal issa, biex nista' nservi ta' għajjnuna lil huti Nsara... L-Imperatur għadu jzommni b'pagan u l-fiduċja li hu qieghed fija tagħtini setgħa kbira biex jiena nagħti l-għajjnuna meħtieġa.

AGNE. U jidhirlek li dan huwa ftit meta inti tista' tagħmel missjoni hekk kbira?

SEBAS. Tajjeb Agnese, ġaladarba inti tammira l-opra tiegħi tkun inti hienja li nibdlu xortina?

AGNE. X'nista nagħmel jiena msejkna mara għal dawk hutna li jinsabu ġa magħluqin fil-habs?

SEBAS. Ghidt imsejkna mara? U proprju għalhekk inhoss ruhi mrexgha, għaliex tfajliet delikati bħalek u żagħżagħ subien qegħdin jigrū għall-premju, jitqabdu ma' ljunī, jinxtehtu fin-nar u jindahnu bl-imtiehen u mingħajr ma' jerga' hadd pass lura quddiem il-hmura ta' dak id-demm! U jiena?...

AGNE. Int jinhtieg tobdi lil-Papa Sebastjan; il-Knisja ta' Kristu tinhtieg il-hajja u l-qawwa tieghek.

SEBAS. Jiena digà qieghed nilmah qtajja ta' angli niżlin mis-Sema bill kuruni u l-palm f'idejhom!... Qieghed nara l-igisma tagħkom jaqghu taht ix-xwabel biex umbagħad iqumu glorjużi jkantaw l-innu tal-vittorja! U jiena biss nibqa' taht l-imsejkna xemx li ddawwal dan il-wied tal-dmugh għal min jibqa' jittama.

AGNE. Għalhekk is-sagrificċju tieghek sejjer ikun akbar minn tagħna.. Ġaladarba dak li jipprezenta lil Kristu fuq l-art għażlek b'suldat tiegħu, taħseb inti li dan mhux magħruf ġewwa s-Sema aktar mill-martirju tagħna?

SEBAS. Għal dan il-kliem qawwi tieghek jiena nbaxxi rasi quddiem ir-rieda t'Alla. Ma inti Agnese li qabli sejra tħalli dan il-wied tad-dmugh, meta tkun hemm fis-Sema ftakar fija sakemm jiena wkoll bil-palma tal-martirju f'idejja niġi nil-taqa' mieghek fil-belt celesti tal-felicità eterna!

AGNE. Ghix fl-ikbar hena! Jekk l-imhabba ta' ahwa insara fuq l-art hija qaddisa, kemm aktar tkun safja u sabiha fis-Sema?! Jien inwieghdek li mill-fjuri tas-Sema nixhed fuqek bħala xita u

jkunu grazzi kbar! Itlob int ukoll għaliġa sa kemm ruhi fi hdan Alla il-mistrieħ issib.

SEBAS. Oh! x'kuragg qieghda tagħmilli Agnese!... Issa aktar bil-hila mmur għall-missjoni li qieghda ssejjahli. Halli mmur insib lill-Isqof Dionigi biex hu jkun jista' jagħti l-hobż tal-hajja lil dawk hutna li jinsabu miżmumin fid-dlamijiet tal-habs. Dak il-hobż li bih hutna ta' qabilna resqu quddiem il-bojja b'wiċċhom mixgħawl bil-ferħ. U l-ahħar talba li nagħmillek nobbli Agnese hi li nitolbok toffri demmek 'l Alla għaliġa biex ma jdumx ma jsejjahli miegħek fil-Genna! (*Jitlaq*).

AGNE. Mulejja Alla tiegħi! Qalbi bil-ferħ trid tinqasam, u dan li qieghdha nipprova bħal issa mhux hliet il-preludju ta' dak li għad irid jiġi mill-glorja t'Alla li jien sejra nara minn hawn u ftit iehor... Min jaf il-kobor tal-gmiel tiegħek O Mulej!...

Is-Seba' Xena

Fulvio u Agnese

FUL. (*Jidhol b'qima kbira*). Sinjura, mimlija l-qalb tiegħi bil-qima u riverenza, tippermettili nitolbok li ma titfix dan in-nar li għandi jaqbad go sidri, li ma tivgax din l-imhabba li fiha tinsab mgħarrqa l-qalb tiegħi! Il-ferħ pingut fuq wiċċek jiffavorixxi t-talba ta' l-imhabba li nixtieq ikun hemm bejnietna... Għidli nobbli Agnese?...

AGNE. Bir-raġun kollu tara dawn haċċejja jleqqu bil-hena! Għaliex ix-xemx li issa beda jdawwal lil wiċċi hu xemx li jiżboq in-natura, xemx li fet-hitli triq ta' ward u ġilji!

FUL. Għidli, liema hi din ix-xemx li jiena wkoll bdejt biex naraha tixhet ir-raġġi fuq wiċċek?

AGNE. Hi xemx li qieghda naraha tersaq lejja sabiex nitgharras maghha! Hu bil-kobor tal-gmiel tieghu dalwaqt ikun tieghi!

FUL. Nista' nkun naf min huwa l-ixxurtjat li fuq qalbek sejjer isib il-mistrieh tieghu?

AGNE. (*Tmur festasi*). Hu dak li minn fommu ma johroġ hlief halib u għasel u minn idejh tinzel il-manna permezz ta' dak id-demmi li ħasel il-kalvarju!

FUL. (*Waħdu*). Xi kliem ta' misteru li jien ma nistax nifhem! Għajnejn Agnese ccassaw! Wiċċha sar bħal fjur abjad... kwazi nħossa timlieni bil-biża'!... Issa bdiet titharrek, giet f'sessiha... Agnese, ma għidli, trid forsi tgħaddi biż-żmien dawn l-affetti ta' qalbi? Isa nitolbok, tismerrx il-wegħdiet li qieghed naghmillek. Tini nbus dik l-id l-lemini tiegħek u emminni li qalb oħra ma ssibx taħt ix-xemx li tfuħ bis-safa tagħha bħal tieghi!... (*Jinzel għarkupptejh u jaqbdilha idha biex ibusha*). Hallini nbus dan il-fjur li l-allat għamlu tant ġentili u helu!

AGNE. (*Tigbed idha bil-herra*). Lura! Bogħod minni! Qatt dawki ix-xuftejn moqżieža ma jipprofanaw dan il-fjur li jien nikkonsagrah biss għal Għarus tieghi!

FUL. (*Iqum avvelit*). Ah! niċċaħhad ukoll l-insulti?! ... Tistemm l-imhabba tieghi?! Int thoss ruħek kburiġa bl-imhabba ta' żgħażuġ iehor?! Oh! ma jekk it-tribù Sebastjan jifhem li jalaqgħli t-triq ta' mhabbtu mieghi għandu jagħmilha!...

It-Tmien Xena

Fabiola u ta' Qabel.

FAB. (*Tidhol*). Min int, int biex iżzeblaħ dak l-isem nobbli tat-tribù Sebastjan li ta' Ruma hu l-akbar gloriġja?!

- FUL. (*Imħawwad*). Sinjura, jien ma rridx kieku...
- FAB. Ma rnexxielexx trighex lil Agnese fil-palazz tiegħi ġejt fid-dar tagħha biex dmugh iġġed-dilha?
- FUL. (*Jagħmel daqsxejn ta' l-arja*). Imiss lil Agnese tgholli lehenha jekk jidhrilha li jien inqastha f'xi haġa; u jekk int barranija bħali ġħaliex iċċanfarni?
- FAB. Jien qatt ma sejra nitbaxxa biex nitkellem miegħek, ma tajjeb tkun taf li jien kuġina ta' Agnese u bħalha nobbli Rumana nikkmandak li titlaq fil-waqt, jekk ma tridx tiġi mkeċċi mill-qaddejja...
- FUL. Imkeċċi jien?... jien naf li intom ir-Rumani lil barrani żżommuh bħala bniedem vili!... Imma jien inzertajt wiehed minn dawk il-barranin li ma nibzax mill-kobor tagħkom.
- FAB. Dalwaqt inżarmak minn din l-arja li għandek fuqek... ftakar li int dhalt mingħajr permess fil-palazz ta' wahda nobbli Rumana?...
- FUL. Ma tridx ukoll tagħmilha ta' mħallef fuq l-għemil tiegħi? Imqarrqa sejra...
- FAB. Oh! Bizżejjed! Obdi u itlaq!!...
- FUL. U kieku ma rridx nobdi? u kieku nibqa?...
- FAB. Go din id-dar hawn qaddejja bizżejjed biex jagħtuk f'idejn is-suldati!... Qieghdha nikkmandak, irrid li titlaq il-barra miżerabbli!
- FUL. Hu kontra qalbi li nbaxxi rasi biex nobdi, ma minn hawn u ftit iehor tkun taf kif jaf jithallas il-miżerabbli Fulvio... (*Hu u ħiereġ kwadru u bil-mod il-mod jinżel is-separju*).

TMIEM TAT-TIENI ATT.

IT-TIELET ATT

Fil-habs Tulliano

Bil-lejl, biss daqsxejn ta' dawl idawwal ix-xena.

L-Ewwel Xena

Agnese bilqieghda fuq ġebbla
u mbagħad Fabiola

AGNE. Ah! Kemm jghaddi bil-mod iż-żmien meta wie-
hed ikun qieghed jistenna għodwa ta' ward il-
hena!... Dan l-aħħar lejl ta' hajti rajtu eternità!
...O xemx, li ma tgħib qatt, meta sejra nara
jfiggu r-raġġi tiegħek?... Fittex itla' u qieghed
fid-dawl ir-rebħa tiegħi...

FAB. (*Tidħol u tmur dritt tghannaq lil Agnese*).
Agnese tiegħi! Fid-dlam ta' dan il-habs marbuta
bil-ktajjen jiena ġejt insib lil kuġina tiegħi?!..

AGNE. Fabiola, liema ferħ ġibitli din iż-żjara tiegħek!

FAB. Inferħek irrid. Min jaf mil-liema tbatija għad-
dejt taħt idejn dawn il-manigoldi?!!

AGNE. Emminni, id-dmugħ tad-dwejjaq qatt ma hasilli
haddejja kemm illi magħluqa ġewwa dan il-habs.

FAB. Il-kaġun tal-jasar tiegħek mhux moħbi, dak ix-
xellerat ta' Fulvio mar gżak li inti Nisraniya.
Ma xejn la tibza' malli jisbaħ għada jien stess
immur għand il-gvernatur Tertullo u bħal saj-
jetta l-kalunia ta' Fulvio ingiddeb.

AGNE. Mil-liema kalunia inti qieghdha titkellem?

FAB. Li gżak li inti Nisraniya.

AGNE. Fulvio ma qalx hlief is-sewwa, għaliex jiena
Nisraniya.

FAB. Ah!! Agnese!! Kont ġa niddubita!... Iva, jiena
daż-żmien qieghdha nara hwejjegħ godda, qiegh-

dha nara li dawk kollha li jhaddnu l-fidi tieghek, avolja f'dawn iż-żmienijiet tal-biki u hlief dell tal-mewt m'għandhomx, quddiemhom, huma juru fuq wiċċhom bħal genna!... U int Agnese, mudell tal-perfezzjoni, mera tal-akbar safa! Kewkba ta' l-innoċenza ma stajtx tkun hekk tajba bla ma tkun Nisranija! Filwaqt li fil-pagani il-ħażen jikber dejjem.

AGNE. X'teżori qiegħdha nsib fi kliemek Fabiola!

FAB. Ilek li sirt Nisranija?

AGNE. Kont minn dejjem kuġina tiegħi.

FAB. Issa qiegħdha aktar dejjem nifhem... Ma għaliex żammejt miegħi moħbi dan il-misteru?

AGNE. Għaliex kont taf li inti tistmerr l-Insara, kont taħsibhom nies bla gieh u bla hila, kont toghbod l-isem tagħhom.

FAB. Dan ma niċħdux... ma kieku kont naf qabel li inti Nisranija kont forsi mbiddel il-ħsibijiet tiegħi fuq l-Insara, u kont nibda biex inħobb dak li jien tant nobghod...

AGNE. Taħseb li kien ikun tant faċli tbiddel opinjoni? Il-lum forsi qiegħdha titkellem hekk għaliex miġbuda mill-imħabba tiegħi...

FAB. Kollox jista' jkun. Nittama però li jirnexxili nifdik minn go dan il-habs... Ma inti meta tkun fil-qorti quddiem l-imħallfin għandek iġġieghel lil Fulvio jagħti l-provi li inti Nisranija.

AGNE. Għalfejn, meta jena diġà sqarrejt ruhi? Anzi għada quddiem l-imħallfin nistqarr ruhi aktar b'sollenità li jiena Nisranija.

FAB. Hekk malajr sejjer isir il-proċess tieghek?

AGNE. Iva, għaliex il-kbar tal-pretorju jibzghu li l-proċess tiegħi sejjer iqanqal ġemgħa kbira ta'

nies kurjuża, u għalhekk għada malli titla' x-xemx għandhom iressquni quddiem Tertullo

FAB. U jekk qatt jaqtgħuhielek għal mewt?!

AGNE. Immut ferhana.

FAB. U tghidu b'dan il-ferh fuq wiċċek?!

AGNE. Din hija t-tama li timla qalbi bil-hena. (*Ispirata*). Ga qieghdha nhossni mgħannqa ma' dak li jiena lilu kkonsagrajt il-hajja tiegħi! Oh! Beata imhabba li tgħammar hemm fuq! O splenditu Nazzarenu jiena digà qieghdha narak tistedinni biex tpogġhieli l-kuruna verginali fuq rasi u f'idejja tagħtini ġilju l-aktar ifuh!

FAB. Agnese, jekk m'għandekx hniena minnek innifsek, għal lanqas ikollok hniena mid-dmugh t'ghajnejja!... Nitolbok, iddefendi ruhek min-ghajr ma titradixxi l-fidi tiegħek.

AGNE. Żewġ hajjiet jiena nitlef jekk jiena nerga' pass lura. Kollu għalxejn; dalwaqt titla' l-aħħar xemx u din id-dinja tghib għalija. Fabiola, tagħlix għalija, u jekk trid tagħtini pjaċir mur u ġibli hawn lil Sira biex nista' naraha għal l-aħħar darba fuq dina l-art.

FAB. Allura għandi nitilfek għal dejjem? O, Agnese Agnese tiegħi! (*Tgħannaqha*).

AGNE. Mur malajr ġibli lil Sira u magħha ejja inti wkoll halli nagħtikom l-aħħar addio.

FAB. O lej! tal-waħx u aktar mudlama sejra tkun il-ghodwa! (*Titlaq*).

AGNE. (*Wara li harget Fabiola*). Imsejkna Fabiola, ma l-biki xejn ma jiswielek jekk l-ilma tal-magħmudija ma jippurifikax id-dmugh tiegħek. Imma min jaf jekk it-talb ta' Sira għadx jirbaħ fuq Fabiola?

It-Tieni Xena

Sebastjan, Dionigi u Agnese

SEBAS. (*Jidhol, warajh Dionigi*). Agnese, giblek hawn il-ministru t'Alla.

AGNE. Xorti kbira, sejra qabel immut niekol mill-gisem immakulat! Dana l-ikel tas-Sema jhejjieni biex immur għall-martirju aktar qalbiena!

DION. Iva o safja bħal gilju Agnese! Dak li minn hawn u ftit iehor sejjer ikun l-għarus tiegħek fis-Sema f'dawn il-hinijiet solenni bl-istess gisem tiegħu ġej biex ipaxxi lil qalbek!

SEBAS. U fil-glorjuża agonija tiegħek Agnese, minn hawn u ftit iehor sejra jkollok ruh sabiha oħra tissieheb miegħek. Iċ-ċekjen Pankrazju ġie denunzjat li huwa Nisrani. Huwa jnsab diġà fil-pretorju u minn hawn u ftit iehor għandhom iġibuh hawn ġewwa l-habs biex il-gisem teneru tiegħu jiġi mgħoti b'ikel lil iljuni.

AGNE. Mela għada nkunu mgħannqin fis-Sema flimkien!

DION. Ejja Agnese halli nqarbnek bil-misteri. Il-qalbieni Sebastjan diġà hejja kollox bil-moħbi ġewwa dan i-habs. U inti Agnese meta tkun fuq dak is-sigġu miksi bid-djamanti tinsieħ titfa' l-harsa tiegħek fuqna, u itlob lil-Mulej jahfer idnubiet tad-dinja. U meta ahna wkoll inkunu niġbdu l-aħħar nifs fuq is-sodda tal-mewt itlob biex ir-ruh tagħna terġa' tmur tingħaqad m'Alla fil-paċi u l-mistrieħ. (*Dionigi joħroġ ma' Sebastjan u Agnese*).

It-Tielet Xena

Pankrazju u Torquato

TOR. Stennieni hawn O Pankrazju. Issa ngħarraf lil Sebastjan li inti tixtieq tarah. Però qabel ma jiena nhallik nixtieq niftaħ qalbi miegħek.

PANK. X'inhu li titlobni O Torquato? Ghidli.

TOR. Inti tiftakar kif jiena ghaddejt żoghżiti, edukat fil-fidi tieghek? Izda mghowi mill-kliem ta' Fulviu u ta' Corvinu ċadit il-fidi tiegħi u sirt appostata u sirt għadu kbir ta' dawk li qabel kont innejhilhom ħuti f'Ġesù Kristu. L-ewwel vittima li bil-ghemil moqżież tiegħi giet maħsuda mill-mingel tal-paganiżmu kienet tfajla għamja jisimha Cecilia. U s-Sema ried għax-xorti tiegħi li niltaqa' magħha kif kienet għada maħsula bid-demmi huma u sejrin biex jidfnuha. Ma nistax infisser x'hassejt jiena meta tfajt għajnejja fuq dak il-wieċ kandidu li kien għadu jitbissem bħal meta kienet għada ħajja. Rimors kbir hassejtu jagħsarli lil qalbi! U hekk li f'sahna ta' demmi warrabt lil dawk li kienu qegħdin jikkumpanjawha, inxtehed fl-art quddiem il-katavru u bil-biki għajjat: "Kont jiena li qtiltha!! Jiena qiegħed nisma l-lehen ta' dak id-demmi jgħajjat vendetta kontra dak li xerdu!" U lehen l-Isqof Dionigi wiegħeb: "Id-demmi tal-martri ma jitleb vendetta, ma paċi u maħfra! Maħfra u paċi! Basta li inti tindemmi minn dnubietek". U hekk li jiena dina l-penitenza għamiltha u ergajt għal fidi tiegħi. Ma r-rimors għadu hawn inngiżni għewwa qalbi!

PANK. Sinjal tajjeb Torquato, Alla jrid l-indiema.

TOR. Ma min jassikurani li Alla ħafirli?...

PANK. Il-ħniena infinita Tiegħu.

TOR. Tajjeb, ma avolja jiena żgur li l-vittima tiegħi Cecilia qiegħdha hemm fis-Sema titlob għaliha wkoll ma nitobok Pankrazju, meta għada inti wkoll tiegħu f'idejk il-palma tal-martirju itlob għaliha halli jasal malajr il-jum li fih niġi ngawdi l-etern mistrieħ!

PANK. Inwieghdek li niftakar fik.

TOR. Xejn aktar ma nixtieq. Halli mmur insiblek lil Sebastjan. (*Jitlaq*).

PANK. Hekku Alla tieghi! Gawhra ohra tal-ħniena tieghek! Ixhed int fuqu dik il-paċi li d-dinja ma tistax tagħtih. Jekk kienet kbira l-ħtija tiegħu hija akbar il-ħniena tieghek Mulej!...

Ir-Raba' Xena

Corvinu u Pankrazju

COR. (*Jidhol u jmur fuq Pankrazju*). Il-jum tal-ven-
detta minni mixtieq wasal. Inti tinsab marbut
bil-ktajjen u dan sar bl-opra tiegħi. Ġlieda qalila
jiena kelli mieghek ma rbaħt jiena u issa int tin-
sab taħt is-setgħa tiegħi!

PANK. Meta qatt jiena stedintek għal ġlied?

COR. Dejjem u kullimkien! Id-dell tal-preżenza tie-
ghek narah jifnini wkoll fil-holm tiegħi!... Int
il-fattur tal-mibgheda tiegħi u hlift li ma nist-
rieħx qabel ma narak bejn id-dwiefer ta' daww
il-bhejjem li hemm fl-anfiteatru qegħdin jgħajtu
bil-ġuħ! U s-siegħa waslet!

PANK. Inti biss mimli bil-mibgheda għaliya. Ghidli,
fejnu d-deni li jiena għamiltlek? Jiena qatt lilek
ma baġhttek.

COR. Qatt ma baġhttni? Mela għaliex ilhaqtli salibi?

PANK. Jiena ilhaqtlek salibek? U meta għamiltu dan?

COR. Ma tiftakarx?... Ma kontx int li waqqajt dejjem
il-proġetti tiegħi?

PANK. Fil-fjaski tieghek jiena qatt ma kont il-ħtija.

COR. Kont u wrejtni.

- PANK. Forsi meta kont qieghed tithabbat mal-mewg tal-baħar u salvajtek mill-gharqa?...
- COR. Iva, dan int ghamiltu biex ittawwal il-hajja tieghi u tkun tista' aktar tirrovinani!...
- PANK. Corvino, int mogħni mill-mibgheda tidher li anqas taf x'inti tghid. Ibqa' fis-żgur li jiena qatt ma bagħttek.
- COR. Ma jien dejjem kelli l-ghaċċ tad-demmm tiegħek u shettek elf darba! Shettek u l-mewt xtaqtlek l-aktar kiefra!
- PANK. U sejjer taqta' xewqtek! Int taf li ghada ġismi sejjer jintghata b'ikel lil iljuni?
- COR. Jien xtaqt noħloq mezz li l-mewt itugħielek irqieq irqieq!...
- PANK. Int trid twerwirni, imma d-dahqa ta' fuq wiċċi turik li jien lest biex immut kuntent.
- COR. Kun af ukoll li biex aktar naqsamlek qalbek jien gżajt lis-surmast tagħna Cassiano li huwa segwaċi tal-fidi tiegħek, u hu patta bil-mewt l-imħabba li kellu għalik.
- PANK. Oh! Beatu hu li mar qabli jithenna ġewwa s-Sema!
- COR. Inti tagħmel ta' bir-ruħek kalm, imma qalbek qieghda tiċċarrat bil-mibgheda!
- PANK. Int li tistmerr il-verità u l-ġustizzja ma intix sejjer temmen lili u għalhekk nitlobok; mur u hallini fil-paċi.
- COR. Ma jkun qatt li nħallik, anzi meta dik il-folla ta' nies tingabar fl-anfiteatru biex tassisti għall-mewt tiegħek jien inkun hemm ukoll u nibqa' ninsultak sakemm nara ruħek hierġa!
- PANK. Jekk int bin il-Prefett ta' Ruma ma għandekx id-dritt tinsultani b'dan il-mod... Corvinu,

tbieghed minni ghax dalwaqt ikun hawn
Sebastjan u dak jista' jaghlaqlek halqek...

COR. Jien, immur, izda mhux ghaliex nibza' minn
Sebastjan, imma biex inkaxkar aktar vittmi
fl-Arena.

PANK. Corvinu, jien nahfirlek ta' kollox, imma ftakar
li s-Sema ma jahfirlekk jekk int twebbes rasek.
Ibza' Corvinu, il-mewt tieghek tkun aktar tre-
menda minn tieghi, ghaliex id-dwiefer ta'
annimali ghad itemmulek hajtek.

COR. Dawn l-awguri tieghek ma jbezzawnix u nidhaq
f'wiccek! Mur għall-mewt u meta gismek ikun
imtertaq ejja ghidli jekk gismi jiekluhx l-anni-
mali. (*B'dahqa satanika jitlaq jigri 'l barra*).

PANK. Alla tal-hniena, int li tlabt il-mahfra ghal dawk
li salbuk tichadx il-hniena tieghek lil dan
l-infelici.

II-Hames Xena

Sebastjan u Pankrazju.

SEBAS. (*Jidhol*). Pankrazju ta' qalbi!

PANK. Sebastjan tieghi, hekku dak li kont nghidlek fuq
ix-xorti tieghi, tiftakar?...

SEBAS. Niftakar, kienet profezija meta int ghidtl li xi
darba ghad imiss lilek tinzel fl-Arena biex
demmek ixxerred ghal fidi.

PANK. Kien il-lehen t'Alla jitkellem go qalbi. U issa
li x-xorti tieghi hi maqtugħa, inhossni nistagh-
geb kif Alla tahieli hekk zghir din il-grazzja?...

SEBAS. Int taf li f'Alla jinbew l-akbar misteri... Alla
ma jhares lejn min huwa mgħagħgel, imma lejn il-
frotta l-misjura. Issa ghidli Pankrazju: tbezzek

il-mewt? L-ispirtu tieghek kif jinsab quddiem din ix-xorti li messitek?

PANK. L-ispirtu tieghi nhossu helu! Helu biex jahfer lil eghdewwa! Helu biex imelles lil dawk it-tigri li ghada jaqbzu fuqi biex jiekluni. U kif le, meta nahseb li mid-dlam ta' dan il-habs ghada bhal issa nkun f'belt celesti nkurunat u hieni magemb dak li jtella' u jnizzel ix-xemx!

SEBAS. Int donnok ga' qieghed idduq il-hlewwa tal-beatitudini. Oh! min jista' jifhem kemm hi sabiha s-Sema Pankrazju?

PANK. Grazzja biss nixtieq fuq din l-art Bastjan... immut aktar kuntent...

SEBAS. U tkun?...

PANK. Li ghada waqt li t-tigri jersqu lejja biex icartu lil dan il-gisem tieghi, nista' nara lil mahbuba ommi! nisma l-lehen taghha ghall-ahhar darba! Hi le ma tahslux wiċċha bid-dmugh! Anzi tqawwili qalbi! U jien ga' qieghed nismaghha tghidli, filwaqt li turini s-Sema: "Mur ibni ltaqa' ma' missierek. Hemmhekk stennieni ghaliex ma ma ndumx ma nigi hdejkom:" u mbaghad tqieghed idha l-lemenija fuq rasi biex tberikni u jien fuq haddejha nistampalha l-ahhar bewsa! Hija hawn tafasni qawwi ma' sidirha u hawn dawk it-tigri jahtfuni minn giewwa hdanha!

SEBAS. Ieqaf Pankrazju!... ieqaf nitolbok!... Fik nara l-kobor ta' l-opra li Alla gaghalni naghmel mieghek. Int lest ghas-Sema. Lanqas jien li ghamiltha flok missierek ma kont nistenna dan il-kobor minnek!... Mur Pankrazju, minni xejn ma ghandek x'tistenna aktar. Mur Alla qieghed jistenniek.

PANK. Bastjan, minn ghandek nixtieq grazzja wahda.

SEBAS. Ghidli ibni.

PANK. Irrid li tweghdni li toqghod maġembi fl-ahħar minuti tal-hajja tiegħi! U meta nkun qiegħed nispira int aqla' minn ghonqi dan id-djamant li għandi mdendel fuq sidri mċappas bid-demm ta' missieri, ċappsu bid-demm tiegħi wkoll u hudu l-ommi u għidilha li nħallilha dan ir-rigal bħala sinjal ta' mħabba!

SEBAS. Inwieghedek li nagħmlu.

PANK. U issa hallini nbusek. (*Jitgħanqu u jitbewsu*).

SEBAS. Mur Angeliku Pankrazju; qasira tkun il-firda tagħna.

PANK. Hekk nittama!... Hemm fis-Sema sejjer **nisten-niek**. (*Jitlaq*).

SEBAS. Beata ħarufa mansa, innoċenti! Int bħala warda bikrija sejjer biex tithawwel fil-gonna beati tas-Sema! Kienet qasira l-hajja tiegħek f'dan il-wied tad-dmugħ u għalhekk fil-port tal-hena sejjer tasal qabel hadd iehor!...

Is-Sitt Xena

Agnese u Sebastjan

AGNE. (*Tidħol*). Sebastjan, is-siegħa riesqa biex jien niġi mressqa quddiem il-Gvernatur Tertullo, nitolbok, mur għaġġel lil Fabiola biex tiġi malajr tarani, jien nixtieq naraha u nġhannaqha għall-ahħar darba.

SEBAS. Immur niġri. Imma għidli Agnese, intkom sejr in u minni x'sejjer jiġri? Nista jien nittama li l-martirju jinkorona l-hajja tiegħi?

AGNE. Jien għandi fiduċja kbira li s-Sema jara x-xewqat tiegħek u li int bħali għad ixxerred demmek għal fidi tagħna.

SEBAS. Issa aktar ninfired minnek ferhan!... Addio
ixxurtjata Madonnina, u jien żgur li d-dem
tiegħek innoċenti matul is-sekli għad jiġbed
tfajliet verġni bħalek li jkollhom il-hila jiti
bis-salib fuq il-Kalvarju u jmutu flimkien ma'
Gesù! Addio Agnese... Addio gewwa s-Sema!

AGNE. Gewwa s-Sema! (*Sebastjan jitleq*). Jitleq bis-
salib fuq il-Kalvarju u jmutu flimkien ma' Gesù
Liema kliem helu horeġ minn fomm Sebastjan!
Hekku l-qaddejja tiegħek O Mulej; fittex qegħ-
dli fuq spalti dan is-salib. Helu jkun il-vjaġġ
tiegħi sakemm nasal sa hdejk! Hudu dan demmi,
hudhom is-sensi tiegħi għaliex fik ruhi ssib il-
mistrieħ. Gesù taf li l-vjaġġ tiegħi sejjer ikun
vjaġġ tad-demmi! tal-mewt, għalhekk nitlobok
ibgħatli l-Anglu jmexxi l-passi tiegħi u l-aħħar
talba tkun għall-imsejtna Fabiola, li fiha titri-
jonfa l-virtù!

Is-Seba' Xena

Fulvju u Agnese.

FUL. Inti qieghdha tibki Sinjura! X'nista' nagħmel
jien għalik?

AGNE. Fulvju, nittama li int ma taqqallix u timlieli
bl-imrar il-ftit siegħat li fadalli hajja!...

FUL. Jekk int trid is-siegħat jistgħu jimbidlulek fi
snin twal u jkun sabiħ għalik iż-żmien ġej-
jieni!...

AGNE. Liema ġmiel int tista' toffrili aktar minn dak li
qieghed jistennieni?...

FUL. Ma nistax nifhemek... Hi ġmiel il-mewta vili
gewwa l-arena kkundannata bħala Nisranija?...

AGNE. Kont int li gżajtني u kaxkartني gewwa dan il-
habs, kont inti li wassaltني go halq l-iljuni, imma

jien arani, ma nobghodox, anzi niżżikhjar ta' dan li ghamilt mieghi.

FUL. Kienet l-imhabba Agnese, kienet l-ghejra ta' qalbi minghajr mistrieħ! Imma din id-darba ġejt hawn quddiemek niedem, u b'haddejja maħsul in bid-dmugħ nitlobok li taħfirli! Jien sejjer insalvak, imma tiċhadlix dak li jien tlabtek: Idejk nitlobok biex bħala żewġ allat li jgħejxu f'genna nkunu ta' xulxin!

AGNE. Diġà għidtlek li jien Nisranija, u mitt ħajja kont nagħti għall-fidi tiegħi!

FUL. Jien ma nitlobok is-sagrifiċċju li tiċhad il-fidi tiegħek, għax jien ukoll darba kont nadura l-veru Alla; imma jien ġejt biex ngħidlek li għal daqs-xejn ta' sinjal li jien nagħmel nista' noħrogok miegħi, barra minn dan il-ħabs...

AGNE. Kollha għalxejn dawn il-wegħdiet tiegħek, jiena l-imhabba tiegħi kkonsagrajta lil Ġesù Nazza-renu. Huwa qiegħed hemm jistennieni ġewwa s-Sema.

FUL. Ma dan huwa ġenn!! Ma tafx li jekk inti tibqa' b'din il-fehma għada tkun l-aħħar ta' ħajtek?!

AGNE. Ma nibżax, għandi l-anglu jindukrani.

FUL. Ma jiena wkoll biex ninkik irrid insalvak. Diġà għandi mixtrija l-għases u jinsabu hawn għall-kmandi tiegħi. Halli mmur insejthom biex miegħi ikaxkruk.

AGNE. L-Anglu t'Alla jindokra l-ġisem tiegħi.

FUL. Issa naraw. (*Johrogħ għal ftit*).

AGNE. (*Tinżel għarrkupptejha, tgħaqqad idejha u tħares lejn is-Sema*). Fuq qalbek nistrieħ, Mulejja Alla tiegħi! Bieghed minni l-għedewwa tar-ruħ. (*Tmur f'estasi*).

- FUL. (*Jerġa' jidhol*). Għadhom ma ġewx, ma nkun biżżejjed jiena biex inkaxkrek miegħi. (*Imur biex jaqbad lil Agnese u jiegaf f'daqqa*). X'qiegħed nara jiena?!... Liema dija qiegħda ddawwal lil Agnese!... Min ikun dak ta' maġembha?... Holqien ta' l-art mhux żgur!... Żaġżuġħ sabiħ, b'mantell abjad kbir qiegħed jgħatti lil Agnese! B'sejf tan-nar qiegħed jheddidni!... Ah! Imsejken jien!... ma nafx fejn ninsab iżjed!... Dalma kbira waqgħet quddiem għajnejja!... Ma nara xejn aktar!... Riġlejja qegħdin jirtgħodu!... Is-saħħa marritli!... In-nifs qiegħed jonqosni!... Jiena nħossni qiegħed immut! (*Jaqa' wiċċu fl-art maġenb Agnese*).
- AGNE. Niżżikħajr għarus predilett tiegħi, għaliex minn idejn xellerati l-għarusa tiegħek salvajt! Issa li wrejt il-qawwa tiegħek, nitolbok għader, aħfer lil imsejken li sat-trab niżel umiljat bl-indiema!..
- FUL. (*Li bil-mod il-mod reġa' ġie f'tiegħu*). Fejn ninsab?... Xi ġrali jiena?! Jiena kont wiċċi fl-art! Ilsieni daq it-trab!... Imma min sabbatni ma' l-art?! Issa qiegħed nifhem, kienu s-sħarijiet ta' Agnese Nisraniġa... Tajjeb Agnese, umiljat trid tarani? Hawn jiena... quddiemek mixhut. (*Jin-żel għarrkupptejha*). Ejja miegħi biex imbiegħdek mill-mewt li qiegħdha tistenniek.
- AGNE. Għarusa ta' Kristu jiena sirt u l-art mhix maġmūla aktar għaliġa.
- FUL. (*Iqum*). Ma tobdinix? Aghżel, jew jiena b'għarus tiegħek jew il-mewt!...

It-Tmien Xena

Fabiola, Sira u ta' qabel

- FAB. (*Tidhol, warajha Sira*). Il-mewt milli Agnese tgħix miegħek ja xellerat! (*Tgħannaq lil Agnese flimkien ma' Sira*).

FUL. U l-mewt ikollha! U int Fabiola li bhala spirtu hazin timxi fuq il-passi tieghi, ibza'... ghaliex il-jum tal - vendetta tieghi mhux fil - bogħod! (*Jitlaq*).

AGNE. Nafulek bil-bosta kuġina tieghi, ghaliex maġembli sibtek darb'ohra sabiex tagħtini l-ghajjnuna. L-ahħar favur sejra nitolbok u xejn iżjed; inti qatt ma kadtli xejn u lanqas tiċhadli dan...

FAB. Mhux titlobni rridek diletta Agnese, ma tik-
kmandani.

AGNE. Tajjeb, wegħdni mela li ssir Nisrani ja?

FAB. X'inti tgħid Agnese?

AGNE. Iva, kuġina, inti għarfha bil-bosta, Ruma hija msahħra mid-dehen tiegħek, ma ruhek hija tgħix f'dalma tal-mewt! Ma meta din id-dalma tgħejb haġtek tiddawwal bħal għodwa tax-xemx.

FAB. Hekku, meta jiena maġembek. inhoss ruhi bħala tebgħa sewda fuq l-innoċenza ta' hħub ghajnejk; ma kieku jiena bhalek Nisrani ja inhoss x'jgħidli li bhalek inkun nixgħel bħal lampier tad-deheb!

AGNE. Hawn irridek Fabiola ta' qalbi!... Għidli, min iżommok li ma tistqarrx dik l-fidi li stqarru mil-juni ta' qaddisin?!... u allura mahbuba kuġina tieghi, meta dak l-ilma tas-sahħa jinżel fuq rasek ruhek takkwista bjuda aktar minn daww il-gilji li jikbru gewwa l-widien...

FAB. U min sejjer imexxini għal dan il-pass?

AGNE. L-Isqof Dionigi u Sira.

FAB. X'inti tgħid?

AGNE. Tistagħgeb? Sira hija wkoll Nisrani ja segwaċi ta' l-Isqof Dionigi.

FAB. Dionigi huwa ministru ta' l-Insara? Sira hija wkoll Nisrani ja?!... U Sebastjan?

AGNE. Huwa wkoll Nisrani.

FAB. Mela xejn ma fallhieli; Sebastjan Nisrani!

AGNE. Sira, navda f'idejk lil padruna tieghek u l-kugina tieghi Fabiola.

SIRA. Bil-ferh naqta' kull xewqa tieghek. Hallini issa nbus dawk il-ktajjen li l-idejn delikati tieghek qeghdin jorbtu.

AGNE. Sira ohti, l-ghaziza, ghannaqni!

SIRA. (*Tinzel gharrkupptejha*). F'riglejk irrid nintxehed u bhala martri rrid naghtik qima; inti li sejra demmek għall-fidi jccarcar biex tiehu post magemb il-qaddisin.

AGNE. Mhux fl-art irridek. (*Tqajjem lil Sira*). Jekk inti bhala xhieda ta' fidi m'intiex sejra taghti demmek izda vittima sejra tkun ukoll tal-karita! Din hija t-triq li s-Sema wriek u inti jehtieg li tbaxxi rasek u tittama...

SIRA. Kliemek nilqghu daqs kieku kien nizel mis-Sema. (*Jinstema' xi mixi tas-suldati*).

AGNE. Is-siegħa li ninfirdu waslet; Fabiola, ghaliex qieghdha tibki? Ersaq magembi.

FAB. Dinja gdida infethet quddiem i u fl-isbaħ hin li xtaqtek tkun magembi inti sejra thallini.

AGNE. (*Tmur f'estasi*). Hbub ghajnejja kugina tieghi! Fuq shaba tad-deheb jiena qieghdha nilmah qtajja ta' vergni resqin lejja... qeghdin isejhuli... Gejja, gejja biex niltaqa' ma' l-gharus mistiku tieghi!... Ejjew huduni, fejn huma s-suldati?... Ghaliex għadhom ma gewx jehduni?... Ejjew halli nifttex niftaħ gwinhajja u ntir lejn is-Sema!

SIRA. X'qieghdha nara Madonnina Agnese!... Gew dawk li għandhom iressquk quddiem it-tribunal ta' Cesare.

AGNE. (*Tqum mill-estasi*). Jiena lesta, ejjew huduni, jiena sejra!

FAB. Ibqa' ftit iehor magħna Agnese!

AGNE. Le, arahom is-suldati gejjin għaliġa! Fabiola, Sira nistenniekom fis-Sema! (*Tbus u tgħannaq lil Sira u lil Fabiola. Hawnhekk erba' suldati pretorjani jidhlu, imorru fuq Agnese jifirduha minn Fabiola. Agnese, għajnejha mwahhlin dejjem lejn is-Sema. Fabiola taqa' fuq ġebbla mgħarqa fid-dmugħ. Sira tinżel għarrkupptejja f'att ta' l-isbaħ talba. Kwadru.*)

SIRA. Alla, la tabbandunahiex f'din il-barxa agonija! (*Bil-mod il-mod jinżel is-separju*).

TMIEG TAT-TIELET ATT

IR-RABA' ATT

Sala fil-palazz ta' Fabiola bhal l-ewwel att.

L-Ewwel Xena

Fabiola wahedha bilqiegħda

FAB. Huwa mela veru li Agnese m'ghadhiex tezisti?! Ma nistax iżjed nghanhaqha miegħi? Ma naraha qatt iżjed?!... L-aħħar kelma li qaltli kienet: "Niltaqghu fis-Sema!" Fis-Sema?!... U kif nista' jiena mmur niltaqa magħha fis-Sema?... Oh, kieku tassew li tghidli dejjem Sira... Hija tghid li wara din il-ħajja hemm ohra. Kieku nista' nittama li għad nerga' nara lil Agnese!... Ma le, għaliex bil-mewt jispiċċa kollox. Kollox jispiċċa?... Ma allura x'jiswa li titharreġ fil-virtù jekk il-mewt thallas xorta anke lil min jimxi fit-triq il-ħażina... Inhoss lehen ġo qalbi jwegħibni li Alla jeżisti... Għaliex kieku fejn hija l-ġustizzja tal-mewt li magħha qattiela u **martri** kulhadd imur jispiċċa fix-xejn?!... Sira għandha raġun. Għandu jkun hemm tama li wara din il-ħajja l-ispirtu jittajjar biex imur jieħu l-aħħar ġustizzja f'ħajja ohra ġdida... Sebastjan, Agnese, Pankrazju, Sira li huma mudell ta' l-innoċenza u tal-purezza huma jittamaw li jmorru jgħixu dik il-ħajja feliċi li m'għandhiex tmiem. Għal-kuntrarju dawk li jgħixu fit-tajn jichdu dawn it-teżori. Sebastjan għandu raġun jgħid li 'l hemm mill-qabar il-qaddej u l-padrin ikunu xorta waħda... F'dawn il-ħsibijiet il-menti tiegħi inhossa tintilef!... Ix-xenja tiegħi ma twassalnx biex nifhem dina d-duttrina li għalkemm hija sublimi, ma hija iebsa tipprova. (*Tibqa' hosbiena*).

It-Tieni Xena

Sira u Fabiola

SIRA. (*Tidhol*). Sinjura, l-ugieh għaddielek, straħt xi daqsxejn?

FAB. Kif trid li nistrieħ jekk ma narawx hliet għawg fuq għawg?... Agnese mejta, Sebastajn huwa kkundannat għal mewt! U għalkemm nittama li nsalvah l-istess kuraġġ tiegħu jkabbarli l-biża!... Jiena qieghdha nitlef il-ħbieb tiegħi kollha!

SIRA. Ahfirli jekk ma naqbilx miegħek; inti mhux qieghdha titlef lill-ħbiebek ma qieghdha tkabarhom, biss jenħtieġ li tiddieċedi u tħaddan il-fidi tagħna.

FAB. L-ideat tiegħek huma sbieħ, ma quddiem il-menti tiegħi dan kollu għadni ma narahx ċar biżżejjed. Dan Alla li Huwa fuq in-natura li jmexxi kolloxx kif tghidu inthom l-Insara, dan Alla li meta jgħaddu s-sekoli għad irid jagħmel haqq mill-bnedmin kollha jiena għadni ma nistax inħossu.

SIRA. Eppure Huwa qieghed hawn, qieghed jarana, qieghed jisma' n-nifs ta' kull wieħed minna. Huwa jaqra fi qlubna u diġà jaf x'għad jgħaddi mill-bnedmin kollha.

FAB. Jaqra fi qlubna? Kif qatt jista' jkun li hawn esseri li jistgħu jaslu biex ikunu jafu s-segrieti ta' qalbi u ta' qalbek?..

SIRA. Faċli hafna li tifhem. Alla Huwa dawl, u jekk id-dawl jasal biex jikxef it-teżori ta' qiegh il-baħar, kif trid li Alla li d-dawl tiegħu jisboq lill-istess xemx jahrablu ħsieb wieħed biss min dak li jgħaddi mill-moħħ tal-bnedmin?

- FAB. Is-sentenza tieghek qieghdha tibda toghgobni, sentenza mimlija bil-verità, ma għad għandi dubbju iehor kontra tagħha. Dan Alla Hekk għoli li minnu inti qieghdha tkellimni, dan Alla li lilna l-bnedmin tana r-raguni biex ningħarfu mill-bhejjem, għaliex mela b'din ir-raguni aħna ma ngħarfux il-kobor ta' dina d-duttrina? Dan ifisser jew li dina r-raguni hija imperfetta jew din id-duttrina hija haġa inventata mill-boloh...
- SIRA. Inti tinsab ingannata sinjura tiegħi, għaliex inti ilhaqt xrobt il-velenu tax-xjenza griega u latina li jgħallmu l-filosofi qarrieqa, ma pprova aqbad f'idejk il-vangelu ta' Kristu halli tkun tista' issib il-vera xjenza.
- FAB. Dan li jiena rrid Sira, insib il-vera xjenza, għidli, għidli x'għandi nagħmel biex mohħi jista' jiddawwal bħal tieghek?...
- SIRA. Jiddawwal meta l-ispirtu t'Alla jinżel fuqek u jgħenik bil-grazzji tiegħu. Fabiola inti għandek bżonn tikkonverti, għalhekk int ma tħossx fik il-kobor t'Alla, għax qalbek għada marbuta mal-vanità tad-dinja.
- FAB. Tahseb?...
- SIRA. Ipprova ifthila l-bieb ta' qalbek lil din is-setgħa fuq in-natural u tara kif tibda tghix haġja ġdida.
- FAB. Verament, il-bieb ta' qalbi għadu magħluq... (*Tieqaf tahseb u tħares fil-vojt*). Qalbi għada marbuta mal-vanità tad-dinja?... Sira! Sira! Ersaq maġembi. Issa qieghdha nhoss it-toqol tal-misthija ta' l-injoranza tiegħi!... Il-bieb ta' qalbi nhossu jinfetaħ berah!... Sira, dan id-dawl inti xhetu fuqi! Sira, bejni u bejhek m'hemmx aktar l-irsira u l-padrana!... Hawn arani, jiena li ċappast idejja bid-demm tieghek, nitlobok umilment maħfra.

SIRA. Sinjura, nitolbok tinsa kollox...

FAB. Inti ħfirtli?... Ħfirtli?! Arah il-kobor ta' Fabiola Sira. Jiena rrid insejjablek oħti! Iva m'intix aktar l-irsira tiegħi, ma int oħti!

SIRA. (*Tinżel għarrkupptejha quddiem Fabiola*). X'inti tgħid Sinjura?

FAB. Le, le, qatt iżjed għarrkupptejk quddiemi, qum minn hemm. (*Tqajjem mill-art lil Sira u tidde-
del ma' għonqa.*) Hawn, hawn fi ħdani maħbuba Sira tiegħi! Jien rbaħt is-suppervja tiegħi! (*Pawsa*).

SIRA. Liema tjubija Sinjura!

FAB. Għidli liema ħlewwa. Donni qieghdha ngħannaq miegħi lil Agnese! Kuntenta nħossni li nħoss it-
taħbit ta' qalbek iħabbat ma' tiegħi qatt qalbi ma ħasset dina l-hena hekk kbira!...

SIRA. Hekku Sinjura tiegħi, il-grazzja li minna jiena kellimtek, id-dawl nieżel go qalbek, l-id Suprema berkitek.

FAB. Issokta Sira, kellimni hekk... kliemek huwa bal-
zmu li qieghed idewwili l-grieħi kollha ta' qalbi! Jiena kont marida u inti fejjaqtni.

SIRA. Mhux jiena sinjura, ma l-grazzja t'Alla.

FAB. Iva jiena nemmen f'Alla wiehed, f'Alla tiegħek, f'Alla ta' Agnese martri!!! Sira is-
magħni, minn issa 'l quddiem inti ħielsa mhux iżjed irsira imma oħti. Nitolbok li ma thallini qatt iżjed, irrid ngħix maġemb l-mħabba tiegħek, maġemb, il-fidi tiegħek, dik il-fidi ta' Kristu saret ukoll il-fidi tiegħi. Sira fejn tmur int im-
mur ukoll jiena...

- SIRA. Inwegħdek sinjura li qatt iżjed ma ninfred minnek, qalbna saret waħda. Grazzi Mulejja grazzi, hu f'idejk dawn iż-żewġ qlub, dawn huma tiegħek sal-mewt.
- FAB. Kont naf li inti thobbni Sira imma mhux daqshekk!
- SIRA. Ma nhobbokx daqskemm nixtieq u daqskemm jisthoqqlok li n-nhobbok!...
- FAB. Jieqaf Sira għaliex bil-ferħ sejra taqsamli lil qalbi! Mil-lum 'il quddiem min jidhol gewwa din id-dar kif jistma lili jrid jistma lilek.
- SIRA. U meta behsiebek tinkorona l-wegħdiet li għamiltli?
- FAB. Forsi għada stess. Ma qalbi hija digà Nisranija, għaliex ma fadallhiex hlief xi dubbju ċkejken.
- SIRA. Trdx immur insejjaħ hawn lil Isqof Dionigi? Huwa jista' jiċċaralek kollox...
- FAB. Kien biżżejjed il-kliem tiegħek, Sira, inti huwa l-anglu tal-konversjoni tiegħi!
- SIRA. Le, kien dak Alla li ried qalbek, ried ir-ruħ tiegħek...
- FAB. Nagħtihielu. Inti rbaħtni Sira! Jiena ta' Kristu u Huwa tiegħi. Ejja. (*Sira tmur maġemb Fabiola, Fabiola tgħannaqha*). Hekk, dejjem miegħi. (*U mgħannqin kif inhuma jibqgħu deħlin gewwa*).

It-Tielet Xena

Dionigi u Sebastjan

- DION. (*Jidhol quddiem, warajh Sebastjan. Wara il-martirju tal-cleġeġ, fuq għonqu u fuq dirgħajh jidhru żewġ feriti bid-demm, rasu infaxxata u mhux liebes iżjed ta' suldat, jew aħjar, liebes ta'*

suldat izda mkebbeb b'mantell kbir abjad). Ejja Sebastjan, hija xewqa ta' Fabiola li inti tibqa' mohbi gewwa dan il-palazz...

SEBAS. (*Jogghod bilqiegħda*). Sa hawn wasalt jiena li biex nahrab mill-mewt niġi ninheba... filwaqt li hawn hafna Insara jixtiequ l-martirju?...

DION. Huwa biżżejjed is-sagrifiċċju tar-rieda tiegħek.

SEBAS. Forsi ma timmeritanix il-palma tal-martirju?

DION. Inti stess rajt b'għajnejk li għadha ma waslitx is-sieġha.

SEBAS. Hija haġa tant stramba li xehtu fuq ġismi xita ta' vleġeġ u għadni mimli bil-ħajja... Tgħid għad irrid ngħaddi minn xi persekuzzjoni qalila?

DION. Halli nispjegalek il-misteru. Fabiola kellha aħbar li Fulvio għak bħala Nisrani u l-kundanna tiegħek kienet li jtaqbuk bil-vleġeġ u jhalluk tmut irqieq, irqieq, filwaqt li l-ħanina Fabiola ħalset somma ta' flus kbira bil-mohbi lil mani-goldi bil-patt li jferuk, izda ma joqtlukx.

SEBAS. Mela jena naf il - ħajja tiegħi mingħand Fabiola?!

DION. Kienet Fabiola.

SEBAS. Hija għamlitli rigal li jiena ma kontx nixtiequ.

DION. Hija riedet il-ħajja tiegħek għaliex ħajtek hija ferm prezzjuża biex tkun tista' tagħti l-għajnu-na lil hutna Insara li jinsabu f'Ruma.

SEBAS. X'nista' nagħmel jiena? Wara l-ordnijiet ta' mibgheda li ħareġ Cesare kull opra tiegħi mit-lufa.

DION. L-iktar issa li Cesare jahseb li inti mejjet u li wara d-dmija kbar li xerriidt mill-ġisem tiegħek x'uhud ġew jiġru biex għal ta' parsi jidfnu l-ġisem tiegħek. Però Fabiola għandha tama kbira li

ghad taqlalek il-grazzja. Għaldaqstant, għal issa jenhtiegħ li inti tibqa' moħbi u wara li nikkurawlek dawġ il-feriti naraw x'sejjer jitfaċċa.

SEBAS. Jiena noqgħod għal kelma tal-ministru t'Alla. Minn dak li għali rrid nittama li sejjer ikolli martirju dobbju... Dan id-demm li jien xerridt li għadu jċarċar ma' gisni għal fidi tiegħi jagħmillni aktar qalbieni u aktar qawwi biex ngħolli leħni kontra l-persekuturi.

DION. Jaqbel li inti żżomm skiet u prudenza Sebastjan.

SEBAS. Isqof Dionigi, ma taħsibx inti li jiena sejjer nagħżel li nahrab milli jkolli nerga' nċarċar demmi għall-imħabba ta' Kristu?...

DION. Sebastjan, itlob u itlob ħafna biex mis-Sema jiġik id-dawl x'għandek tagħmel.

Ir-Raba' Xena

Fabiola u ta' qabel

FAB. (*Tidħol u b'ferħ kbir tmur fuq Sebastjan*). O Sebastjan! Inti wasalt? Filwaqt li l-manigoldi kienu qegħdin jitfghulek dawġ il-vleġeġ ruhi kienet hemm qiegħdha ssofri miegħek!

SEBAS. Mhux l-uġieħ tal-feriti li għakkisni daqskemm il-ferħa bla temma... Hallini ngħidlek Fabiola li t-tjubija li inti wżajt miegħi kienet krudeltà.

FAB. Mhux biżżejjed li tlift lil Agnese... Ma għidli, kif wasal f'widnejn Cesare li inti Nisrani?

SEBAS. Jiena kont maġemb l-Imperatur meta ressqu għal mewt lil Pankrazju; l-arena kienet f'gata binnies biex tara l-art tinhasel bid-dmija ta' l-Insara filwaqt qamet għagħa kbira u kulhadd dawwar wiċċu biex jara x'għara. Kien Pankrazju li meta ra l-ommu għajjat għajta kbira! U hekk li

nizel għarrkupptejh u bisilha jdejha. Ommu wrietu s-Sema, qaltlu kliem ta' konfort, għanqitu ma' sidirha, bisitu fuq gbinu u tagħtu f'idejn il-manigoldi.

FAB. Il-qawwa kollha ta' dik l-omm ma setgħetx tigi hliet mis-Sema?...

SEBAS. Meta mbagħad Pankrazju wasal f'nofs l-arena infetħu l-kanċelli u l-iljuni kif kienu hekk feroċi qabżu għal fuqu! Għal dina d-dehra kulhadd irtogħod bil-biża', u tkexkex! Pankrazju waħdu baqa' g'wejjed b'wiċċu jitbissem u għajnejh im-waħħlin fis-Sema. Izda x'inhu li ġara? L-iljun il-kbir donnu mbeżża' mill-midaljun li Pankrazju kellu fuq sidru reġa' b'salt lura u gidem lil dak li kien qiegħed isuqu bil-frosta. Hawn Cesare beda jgħajjat: "Nehhulu dak il-medaljun minn għonqu għaliex l-iljun minnu qiegħed jibża'." Cesare gie obdut, hawnhekk pantera resqet magħemb Pankrazju u b'għajnejha mberqin bdiet thares lejha u tgħajjat! Skiet tal-mewt waqa' dak il-ħin... u mbagħad għajjat universali:" Għall-mewt l-Insara!" Hawn il-pantera għoliet fuq sieqa ta' wara u ntehtet fuq Pankrazju, hatfitu minn spallejh u għonqu beda jqarmeġ taħt sniena!... Pankrazju ċċaqlaq daqsxejn, sellimli b'idu l-leminiya għall-aħħar darba, daħakli, waqa' fl-art u ruħu ttajret lejn is-Sema!

DION. Oh! Mewt imbiekka.

SEBAS. Fulvio, induna li l-martri Pankrazju sellimli u daħakli, beda jersaq lejn l-Imperatur u gżani li jiena Nisrani, jiena ġejt mistoqsi u ma chadx is-sewwa u kif tafu intom Cesare kkundannani.

FAB. Qatt ma kont nobsor li Fulvio jasal sa hawn.

DION. Huwa irsir ta' l-erruri tiegħu.

SEBAS. Fabiola, nitolbok għidli xi ħaġa fuq il-mewt ta' Agnese.

FAB. Meta hija giet mehuda fit-tribunal ta' Tertullo, jiena mingħajr hadd ma rani kont qieghdha nara kollox. Il-proċess kien qasir għaliex hija stqarret ruhha mill-ewwel li hija Nisranija, u giet ikkundannata li jaqtagħulha rasha hemm fit-tribunal stess! Il-helwa tfajla nizlet għarrkupptejha, gabret hija stess dak ix-xagħar tagħha imdegħeb fuq rasha, għalqet idejha, ħarset lejn is-Sema u bid-daħka fuq xufftejha baxxiet dak l-għonq abjad taħt il-fatali mannara. Fuq haddejn il-bojja dehret tleqq demgħa ta' ħniena... ma umbagħad huwa għalaq għajnejh, il-mannara nizlet u r-ras ta' dik il-verġni inħasdet minn ġisimha. Jiena tlabt lil imħallef biex nieħu ħsieb ġisimha, u hekk li jiena u Sira poġġejna l-ġisem tagħha fil-mantell tiegħi u ħadnieh qalb il-fjuri tal-villa ta' Agnese stess fejn saret id-difna. (*Tibki*).

DION. Tibkix Fabiola, hija qieghdha titlob għalik mill-gholi tas-Sema.

FAB. Jiena tlift l-akbar teżor!... Izda nhossni rassenjata. Dionigi, issa nitolbok li tibqa' fid-dar tiegħi halli tispjegali xi affarijiet mill-kotba Mqaddsa. Sadanittant nitlobkom tidhlu f'tit gewwa u thallu lil hadd jidhol ħlief xi qaddejja ta' Cesare.

DION. Sejjer nitlob għalik.

SEBAS. U jiena wkoll bit-tama li għada nkun nista' insejjahlek ohti f'Ġesù Kristu. (*Jitlaq ma' Dionigi*).

FAB. (*Toqqgħod bil-qieghdha fuq is-sodda*). Ma jistax ikun li l-qawwa ta' dawn il-martri mhix opira

t'Alla. Huma kollha umli, fuq wiċċhom biss tidher id-dahka tal-paċi u fuq wiċċ l-ghedewwa taghhom jidhru s-sinjali kollha tal-passjonijiet u l-vizzji! Ma nistax aktar niċhad li fir-religjon Nisranija m'hemmx il-verità. Sal-lum però... għada dan il-palazz ikun mimli bil-festi u tkun festa kbira!...

II-Hames Xena

Corvinu u Fabiola

COR. (*Jidhol liebes lussuż bħat-tieni att*). Gentili Sinjura, ahfirli jekk f'hin hekk tard qiegħed tarani ġewwa darek, ma jiena ninsab mibgħud għandek mill-istess Imperatur.

FAB. Fi kwalunkwe hin, il-qaddejja ta' Cesare huma aċċettati fid-dar tiegħi. Oqgħod bilqiegħda u urini x-xewqat ta' min bagħtek.

COR. (*Joqgħod bilqiegħda*). Jiena ġejt mibgħut biex nagħmillek offerta u din l-offerta hija frott tal-virtù tiegħek. U lilek sinjura wisq gentili naħseb li din l-offerta sejra tgħogħbok ħafna...

FAB. Għadni ma nistax nifhmek.

COR. Inti taf li hija liġi ta' Ruma li l-ġid kollu ta' l-Insara wara mewthom jaqa' f'idejn dawk li għamlu l-ispija? U billi Fulvio kien l-ispjun li wassal lil Agnese għal qtiegħ ir-ras, huwa talab lil Cesare biex jiġi mgħotti lil l-ġid kollu ta' Agnese. Però l-Imperatur imqanqal mill-ghajjat tal-poplu li baqa' mgħolli wisq għat-telfa ta' Agnese minhabba l-kilba ta' Fulvio, l-Imperatur ċaħad li jagħti l-ġid ta' Agnese lil Fulvio u ried li dan l-ghana jaqa' f'idejk sabiex iżzommu bħala tifikira tal-kuġina tiegħek.

FAB. Inhossni wisq obbligata lejn is-suvran taghna, mhux ghax-xewqa li nikseb il-gid, ma biex dan l-ghana ta' Agnese ma narahx jaqa' f'idejn il-vili traditur taghha, il-mishut Fulvio!

COR. (*Jaghti pergamena lil Fabiola*). Hu f'idejk nobbli sinjura, hawnhekk hawn id-degriet ta' Cesare u nifrah li x-xewqa tieghek giet mitmuma.

FAB. Nitolbok tghid lis-suvran taghna li mithuna bl-ghali kif ninsab il-lum ma nistax nigi ghandu biex nurieh ir-rikonoxxenza tieghi, imma ma nonqos qatt li nibghat nirringrazzjah.

COR. Inhossni hieni li nwassal il-messagg tieghek.

FAB. Ghandek xi tghidli hwejjeg ohra?

COR. (*Jagħmilha ta' mistħi u umli*). Inhoss li l-kliem mhux biżżejjed biex nuri dak li nhoss għewwa qalbi, ma li niskot mhux possibbli. Gentili sinjura, l-isplendur tal-gmiel tieghek, il-kobor li jdawwal il-menti tieghek inhosshom xegheluli tant qalbi biex inhobbok! (*Caqlieg ta' Fabiola*). Huwa veru li jiena ngħib bħal kewkba magħemb ix-xemx hdejn il-kobor tieghek, ma b'fidi kbira fit-tjubija tieghek nitolbok tkun marti?!... (*Jinżel għarrkupptejh quddiem Fabiola*). Sinjura, it-twegħiba tieghek tista' tkun il-mewt għaliya jew inkella haġja ta' l-akbar hena!

FAB. Qum minn hemm Corvino, ambaxxatur ta' Cesare ma jixraqlux jinżel għarrkupptejh quddiem.

COR. Bħal issa mhux l-ambaxxatur ta' Cesare li jin-sab għarrkupptejh quddiemek, ma huwa l-irsir ta' l-imħabba.

FAB. Ghidtlek qum minn hemm.

COR. Inqum biex nobdik. (*Iqum*). Tagħtini xi tama li

minn hawn u ftit iehor ninxtehtu gharkupptejna flimkien quddiem l-allat biex inkunu ta' xulxin?

FAB. Corvino, id-dulur li laqatni ma jippermettilx inwieġeb għal kliem tiegħek.

COR. Ma nżid kelma oħra, jkun biżżejjed għaliya li tghidli li ma toghbodnix.

FAB. Jiena ma nistax niddisprezza iben il-perfett ta' Ruma.

COR. Nista' nittama?...

FAB. Ma nistax inwieġbek.

COR. Anqas nofs ta' kelma?...

FAB. Nitolbok grazzja. Hallini wahdi mad-duluri ta' qalbi!...

COR. Jiena sejjer bit-tama li għad tagħtini xi risposta (*Huwa u sejjer jgħid wahdu*). M'hemmx dubbju, Fabiola għad tkun tiegħi, u tiegħi jkun il-gid kollu tagħha. (*Jitlaq*).

FAB. Mur ja' irsir impustur, li ma kontx iben il-perfett ta' Ruma kont nagħtik bil-qalb l-akbar daqqa ta' hart! Jiena nafek biżżejjed ja' lupu, int trid taħtaf il-gid tiegħi u mhux lili! L-imħabba li int trid turini hija l-istess bħal dik ta' Fulvio għal Agnese, dak il-vili li wara li xerred id-demm innocenti tagħha, ried ikun il-padrin ta' għidha!

Is-Sitt Xena

Fulvio u Fabiola u mbaġhad Sira

FUL. (*Jidhol imqarras*). B'dina l-maniera inti tonura l-isem tiegħi sinjura?!

FAB. (*Tqum f'daqqa*). Min tak din is-setgħa li tidhol fuqi fil-kamra tiegħi?!

- FUL. Il-hin u l-post ma jistghux ikunu ahjar biex flimkien noqghodu nitkellmu.
- FAB. Itlaq minnufih minn quddiem ghajnejja!... Jekk ma tridx li l-qaddejja tieghi jhammrulek wiċċek!
- FUL. Nitolbok li tiskot ffit u toqghod tismaghni ghal-l-ahhar darba u tara kif ma nidhirx izjed quddiemek.
- FAB. Ghidtlek mur il-barra! Inkella insejjaħ lil qaddejja!...
- FUL. Ghalxejn inti ssejħilhom; jiena naf li ghar-rieda tieghek il-qaddejja jinsabu l-bogħod minn hawn, jiena ghamilta ta' ambaxxatur ta' Cesare, u l-purtinar tieghek hallieni nidhol. Tara mela? Oqghod bilqieghda u ismagħni.
- FAB. (*Toqghod bilqieghda*). Ghid dak li trid, tghid u malajr.
- FUL. Jiena qatt ma kont nasal sa fejn wasalt kieku ma sibtx min ifexkilni biex nizzewweġ lil Agnese...
- FAB. Ghandek il-kuraġġ b'dawk ix-xufftejn moqzieza tieghek is-semmi l-isem li inti nnifsek wassaltha sal-mewt!!!
- FUL. Hija kieku kienet tibqa' hajja li ma kienitx il-mibgheda tieghek li wasslitni f'xifer irdum. Mela jekk jiena hati int kompliċi wkoll fid-delitt tieghi!
- FAB. Xellerat! Sa hawn jasal il-ħażen tieghek li tigi tweggali qalbi gewwa dari?!
- FUL. Iva, għaliex daqskemm kelli hrara jiena kellek inti biex takkwista l-gid tagħha!
- FAB. (*Tqum bil-herra*). Dan id-diskors lili?! Ja vili! Ohroġ il-barra jew inkellha jiena...

FUL. (*Jimbuttha bilqiegħdha*). Ghidtlek il-qaddejja jinsabu l-bogħod minn hawn... ikollok bilfors tismagħni jew minni stenna hwejjeg tal-biża!!!

FAB. U taħseb int ja vili strangier li f'qalb ta' Rumana jghammar il-biża'?

FUL. Għalxejn turi l-hegga... Int urejt viltà kbira meta xtaqt taht idejk il-ġid ta' Agnese, għaliex dak huwa l-prezz ta' demmha.

FAB. Jiena xtaqt il-prezz tad-delitt tiegħek?! Kont immur nitlob milli nikkommetti viltà hekk kbira!...

FUL. Mela għaliex, għaliex mort quddiem Cesare titolbu l-ġid ta' Agnese?...

FAB. Hsieb baxx bħal dan qatt ma għaddhieli minn rasi!

FUL. (*Juriha l-pergamena li Corvino ħalla fuq il-mejda*). Din il-pergamena forse ma taghtix prova ta' dan kollu li jiena ġejt biex nghidlek?

FAB. Iskot infami! Ma iniex fid-dmir li naghtik kont tal-għemil tiegħi! Barra minn dari!!

FUL. Nohroġ, imma meta fuq dik il-pergamena tiffirma minn idejk li jiena Fulvio naqsam miegħek il-ġid ta' Agnese?!

FAB. Jiena nċedi lilek il-ġid ta' Agnese? Dan żgur li ma jkun qatt!

FUL. Eppure ma jibqgħalekx ħlief tagħżel. Jew tiffirmali jew inkellha... (*Joħqroġ stallett*).

FAB. Immut iva, ma nifferma qatt!

FUL. Tini dak li jmissni, jiena għalihom ikkommettejt delitt u lest biex nikkommetti ieħor milli nibqa' f'nofs ta' triq immut bil-ġuħ.

- FAB. Jekk inti ghandek il-ghatx tal-gid, inceddilek il-gid tieghi kollu; imma tittamax li jiena sejra ntik habba wahda mill-gid ta' Agnese.
- FUL. Il-gid ta' Agnese jiena rrid, iffirma qieghed nghidtlek! (*Jaqbad lil Fabiola*).
- FAB. Tajjeb, oqtolni! (*Titfaċċa Sira wara s-sodda mingħajr ma jarawha Fabiola u Fulvio*).
- FUL. Għal l-aħħar darba, ċedi jew ibza'!...
- FAB. Ma nibzax! Ferini u tgħallem kif imutu n-nisa Rumani!
- FUL. Tagħzel il-mewt? Mut immela! (*Fil-kin li Fulvio jagħti d-daqqa bejn sider Fabiola u l-istallett ta' Fulvio tidhol Sira u d-daqqa ta' l-istallett teħodha hija*).
- SIRA. Orazju x'ghamilt?!
- FUL. (*Ihalli jagagħlu fl-art l-istallett*). Orazju?! Min semma l-isem tieghi?! (*Jersaq lejn Sira li wegghet fl-art*). X'jena nara?! Miriam! Ah! Gustizzja tas-Sema! Ukoll inti ilhaqtini?! (*Jahrab*).
- FAB. Imma x'gara?! Ah! Il-maħbuba Sira tieghi! (*Tinzel għarrkupptejha maġemb Sira*). M'iniex imqarrqa, inti feruta!
- SIRA. U inti salva gojja tieghi!!!
- FAB. Dionigi! Ejja agħtiha l-ghajjnuna!...
- SIRA. Fabiola... ikkalma... ikkalma...

Is-Seba' Xena

Dionigi, Fabiola u Sira

- DION. (*Jidhol imghaġġel*). Dan l - ghajjat?! Oh! x'qieghed nara?!
- FAB. Dionigi, Sira l-ghaziza ta' qalbi, hija qieghdha tmut biex salvat lili, Malajr... x'konfort!...

DION. (*Ithares lejn l-ferita li Sira għandha fuq spallitha*). Kollu għalxejn Fabiola, kwalunkwe għaj-nuna! Ftit minuti u hija tmur tilhaq lil Agnese.

FAB. Tmut Sira?!

DION. Ma min qatilha?

FAB. Fulvio ried ifieri lili u hija dahlet go nofsna biex is-salvani!...

DION. Ma Fulvio huwa hu Sira!

FAB. (*Lil Sira*). Fulvio jigi huk?!

SIRA. Iva... kollox għad ifhemek l-Isqof Dionigi... Grazzja nitlobkom... Aghmlu li s-salvawh... Huwa hija!... Salvawh!...

FAB. Jiena naghfirli, ma inti?

SIRA. B'qalbi kollha!... Sejra nhallik... Addio Fabiola!...

FAB. Sira, Sira tieghi!

SIRA. Poggi l-gisem tieghi... magemb dak... ta' Agnese... tini kelma li tkompli l-weghda tieghek Ghada idhol fil-merhla ta' Gesu Kristu... inkunu ahwa!...

FAB. Inweghdek.

SIRA. Ahwa f'Gesu Kristu!... Ah! Grazzi Alla tieghi!

FAB. Ma xejn ma nistghu naghmlu biex insalvawha?

DION. Hija lesta ghas-Sema.

SIRA. (*Tqum f'it bil-qieghdha tikkontempla*). Agnese! Anglu sabih! Jiena qieghdha narak!... (*Hawn tidher Agnese qalb dija kbira u tagsam il-palk bi tbissima tal-genna fuq xufftejha*). Kemm inti sabiha!... Inti gejt biex tehodni mieghek fis-Sema?!...

FAB. X'inti tara Sira?! Iva, itlob lil Agnese sabiex tibqa' tghix mieghi.

SIRA. Le Fabiola... L-ghajnuna li inti tenhtieg nibgha-tilek minn hemm fuq... hares Agnese qieghdha ssejjahli... Addio Fabiola... Isqof Dionigi... it-lob int... sabiex gurnata... niltaqghu... ilkoll fis-Sema!... Addio!!!... (*Tispira. Dionigi jbierek il-katavru*).

FAB. Ah! Le, jiena ma kontx dehen li noqghod magembek. (*Tinxtehed fuq Sira*).

DION. Tkun denja ma' tluġh ix-xemx ta' għada filgħodu meta r-ruħ tiegħek tkun mifdija. Issa hija qieghdha thares lejx mis-Sema u qieghdha tistiednek għall-bankett tal-Haruf Immakulat. Imxi Fabiola u hejji ruħek biex tirċievi l-magħmudija Mqaddsa.

FAB. (*Tagħti bewsa fuq wiċċ Sira u tibqa' thares lejha. Kwadru. Biġ-mod il-mod jinżel is-separju*).

TMIEG TAR-RABA' ATT

IL-HAMES ATT

Sala fil-palazz ta' Agnese bħat-tieni Att, hemm iżjed li fuq il-mejda hemm kaxxetta li ġewwa fiha hemm ix-xagħar isfar ta' Agnese u x-xagħar qastni ta' Sira li Fabiola qatgħethom biex iżommu rikordju.

L-Ewwel Xena

Torquato u Corvino

Qegħdin jirraġunaw maġemb xulxin
bilqieghdha

- TOR. Għalxejn terġa' tittanta Corvino, Fabiola smerret u ċaħdet l-imħabba tiegħek u ma tridx terġa' tarak quddiema.
- COR. Din il-biċċa naraha daqsxejn stramba; jiena mingħalija li hija laqgħet it-talba tiegħi u ma nistax nifhem kif hija biddlet il-ħsieb tagħha...
- TOR. Hija qalitu bosta drabi li mhix bil-ħsieb li tiż-żewweg, għalhekk m'għandekx għalfejn toffendi ruhek.
- COR. Ghid li joġġħbok Torquato ma jiena m'iniex beħsiebni noqgħod sieket u jekk qatt Fabiola twebbes rasha ma jgħaddix żmien twil li ma tkunx taf min huwa Corvino...
- TOR. Inti taf hux tassew li Fabiola tagħtni f'idejja biex nindukralla dan il-palazz ta' Agnese? U inti tazzarda thedded lil Fabiola fil-preżenza tiegħi?...
- COR. Kollox nasal biex nagħmel sabiex ikolli lil Fabiola b'marti. Tiftakar meta ħliff li nagħmel vendetta minn Pankrazju? U l-vendetta saret.
- TOR. Imissek tirtogħod Corvino meta tasal biex issemmi dak l-isem.

- COR. Ghaliex għandi nirtogħod jiena?
- TOR. Tiftakar li dak iż-żagħżuġ qabel ma miet qallek kelma, cioè li int minn taħt id-dwiefer ta' annimal għad trid tgħaddi...
- COR. Iva, niftakar li qalli li għad immut imtertaq minn pantera. Ma jiena nseblah bl-aġġar kliem lil dawn li jridu jaġġmluha ta' profeti u la darba huwa għadu jippersegwitani wara mewtu, jiena nitlob l-allat jishtuh!
- TOR. Is-saħta tiegħek ma tasalx fuq dak il-ġilju l-aktar safi.
- COR. Infern nixtieq nohloq għalih! Tant hija kbira l-mibgheda li jiena nhoss għalih!
- TOR. Ara ftit x'inti tgħid Corvino... L-infern jista' jkun għalik...
- COR. Jiena naf li għal l-għemil tiegħi għit fuqi l-mibgheda ta' l-allat, ma ostinat nibqa'!
- TOR. Għid mela s-sewwa li m'intiex ferhan bid-delitti tiegħek?...
- COR. Ma nista' qatt inkun ferhan!... Iljieli sħaħ ngħaddi u granet twal bla mistrieħ fil-kuxjenza! Kultant ngħajjat bħal bhima!...
- TOR. U b'dana kollu tixtieq vendetti godda?
- COR. Meta tiftaħ triq tal-htijiet jenhtieg li tibqa' miexi delitt wara l-ieħor, bħalma tara l-baħar, mewġa tilhaq lil oħra...
- TOR. Fahxi huwa l-għemil tiegħek Corvino. Inti taf li jiena wkoll qbadt dik it-triq tiegħek hażina, iżda minn mindu ergajt lura għat-triq it-tajba paċi l-aktar helwa nhossha tghammar għewwa qalbi!
- COR. U jiena nogħbod anke lil min jitkellem fuq paċi!... Ismagħni ftit. Il-lejl li għadda mort biex

norqod, għalxejn... Wara hafna taħbit għajnejja marru bija u nohlom li ġejt imkaxkar fl-anfiteatru u hemm f'nofs l-arena nsib ruhi qalb vampi tan-nar, l-istess ramel taħt riglejja kien jikwi bħan-nar! Għalxejn jiena thabbat u fittixt li naħrab! Ma dwari kien hemm ċirku ta' nies iħarsu lejja u jidhqu bija! U jiena bdejta ngħajjat: "Ittilqu! Halluni! Itfghuli dan in-nar!..." u huma aktar jidhqu! Ma hekku li wiċċed żagħżuġħ resaq quddiemu u bis-setgħa ta' driegħu tefa' daww il-vampi tan-nar! Jiena allura ġrejt għal fuqu u kont diġà lest biex ngħannqu! Ma ah! Lil min insib?! Lil Pankrazju! Huwa ħares serju lejja u qalli: "Għalxejn inti tftttx li taħrab il-qilla tas-Sema, jekk kienet pantera li lili tagħtni l-mewt taħt id-dwiefer tagħha inti għad trid taqa!" U jiena għedtlu: "Lura, għadu qalil tiegħi! Dawwar band'oħra daww l-għajnejn li qegħdin ileqqu għaliex huma vleġeġ għal qalbi! Ma għalxejn; eluf ta' hluq wieġbu: "Għal ħalq il-pantera t-tirann!" u hekku li tigra tal-biża' resqet lejja, u jien għajjat: Zommuha!... zommuha!... ma l-bhima ħatfitni, ċartitli wiċċi u kotra ta' demm iswed ħasilni! Is-sarajt, ma kollu għal xejn, il-pantera daħħlet dufrejha f'gerżumti u hassejtha tifgani, n-nifs beda jonqosni, ridt ngħajjat ma d-demm aktar jivgani!... Kelma wahda biss ilhaqt għid, "Pankrazju din hija l-vendetta tiegħek"! U b'din il-kelma spirajt u u sibt ruhi ġewwa baħar tan-nar!

TOR. Ma allura x'inti tistenna Corvino? Ma tarax li f'din il-holma tiegħek hemm id-driegħ tal-veru Alla? Ahseb ftit jekk inti tbiddel ħajtek... Itlob maħfra u tara kif raġġ sabiħ mis-Sema jinzel biex idawwal ir-ruħ tiegħek ukoll.

COR. Le, fis-Sema m'hemmx ħniena għalija!... Qud-

- diemi ma narahx hief dlam u sahta! (*Jissemma*)
Ma ghidli m'intiex tisma' ghajjat li donnu qieghed jistieden lil xi hadd ghall-mewt?!...
- TOR. (*Jinstema ghajjat ta' tigri*). Qieghed nisma' ghajjat ta' tigri! (*Imur iħares minn bejn il-purtiera*). Huma tigri fil-gageg tal-hadid biex jieħduhom fl-arena.
- COR. Tigri ghidtli? Fosthom nahseb li tinsab xi pantera? Girja wahda biex immur naraha!
- TOR. Ma xi trid tmur tagħmel?...
- COR. Irrid immur noqghod insawwata, nahqarha, noqghod naghtiha fastidju halli mbagħhad nara jigris minni dak li kien qalli Pankrazju.
- TOR. X'genn huwa dan tieghek? Oqghod hawn Corvino tabbusax mill-ħniena t'Alla.
- COR. Immur nisfidha, ejja halli tara kif Corvino jghaddi biż-żmien il-kliem ta' Pankrazju.
- TOR. Min ihobb il-periklu jaqa' fil-periklu. Ibqa' hawn qieghed ingħidlek.
- COR. Le, hadd ma jzommni! L-ghajjat tal-pantera għadu jinstema, hija qieghdha ssejjahli. Halli mmur inneħhila l-arja tagħha kollha.
- TOR. Mignun, mignun! (*Wahdu*). Bdejt biex nemmen il-profezija ta' Pankrazju.
- COR. Min hawn u ftit ieħor kulhadd ikun jaf x'sar minn Corvino. (*Jitlaq*).
- TOR. Sejjer jistieden il-mewt b'idejh! Iva, din sejra tkun bla dubju l-profezija ta' Pankrazju; ma b'dana kollu nigri, għad forsi nista' nsalvah (*Jitlaq*).

It-Tieni Xena

Fabiola u Dionigi

- DION. (*Jidħol quddiem warajh Fabiola għadha tixotta d-dmugħ minn għajnejha*). Fabiola, nitlbok

wara dawn is-sieghat twal li ghaddejt maġemb il-qabar ta' Agnese u Sira issa għandek bżonn tistrieħ ffit.

FAB. Għaliya donnha kienet minuta. Tant paċi tħoss qalbi meta nħares lejn dawk il-fjuri bojod li jfew-ħu l-qabar ta' Sira u Agnese li qatt ma nixba noqgħod maġenbhom!

DION. U aktar issa li Alla laqgħek fil-ħdan tal-knisja tiegħu billi rċevejt il-maġhmudija Mqaddsa.

FAB. Ma Isqof Dionigi, għadek ma temmejtlix l-istorja ta' Sira...

DION. Kont bdejt biex ngħidlek li l-veru isem ta' Sira huwa Miriam, u aħna konna nsejħulha Maria; huha jismu Orazju u mhux Fulvio. It-tnejn huma twieldu f'Antiochia; ommhom kienet Nisranija u missierhom kien pagan; dawn kienu til-fu l-ghana tagħhom, il-missier miet u l-ftit ġid li kien fadal f'idejn l-omm li qabel ma mietet tagħt kollox lil Miriam, bil-wegħda li ma tagħti xejn lil huha Orazju. Ma għaddhiex żmien twil li Orazju ma hebbx għal oħtu biex iġġhelha tagħt-ieh nofs il-ġid li hallitilha ommha, ma hija ma ċeditx, biss kienet tagħt-ieh għal htigiet tiegħu, ma Orazju b'dan ma kienx kuntent, u allura beda jaħseb il-mod kif jegħleb il-ġlieda. U hekk li hedded lil oħtu sabiex jew miegħu tiċhad ir-religjon ta' Kristu, jew ikun hażin għaliha!... Miriam li l-fidi għaliha kienet it-teżor ta' qalbha infexxet f'bikja! Orazju pproffitta ruħu mill-mument u kompla jgħidilha: "Miriam, ċedili l-ġid li halliet ommi u jien inħallik fil-libertà!" Hawn Miriam harset lejn is-Sema u qalet: "Maħbuba ommi, int dejjem kont tgħidli li akkost nagħti haġti milli niċhad il-fidi." U hekk li qabdet ġida u tagħtu lil huha, u avolja

waqgħet fl-akbar faqar, ma hienja li ma tilfitx l-akbar teżor li huwa l-fidi ta' Ġesù Nazzarenu.

FAB. Ah! Liema saġrifċċju, ruħ verament sublimi! Min kien jobsor li f'dik il-qalb umli ta' rsira kien hemm dak il-kobor ta' eroiżmu?!...

DION. Izda xejn taħseb li b'daqshekk qata' l-ghatx tax-xewqat tiegħu Orazju... ma ried ukoll li l-oħtu jehles minnha.

FAB. Mitt darba vili! sa hawn wasal?!

DION. Fulvio, jew aħjar Orazju, ikkonsenja lil oħtu lil wiehed imsieheb miegħu, u dan xehet lil Miriam fuq ġifen li kienet sejra f'Joppe u telaqha waħda nieqsa minn kollox.

FAB. Sa fejn tasal il-qalb tal-bniedem għall-ġibda tal-flus, li tishaq taħt riglejk ir-rabta ta' demmek.

DION. Il-baħar imqanqal kisser il-ġifen magenb ix-xtut ta' Ċipru u lil Miriam tellgħuha mill-baħar kważi mejta u hemmhekk ġiet mibjuha bħala rsira lil wiehed merkant li minn għandu xtraha missierek u kien hu li taha l-isem ta' Sira.

FAB. U Orazju kif biddel ismu?

DION. Hu kien jahseb li oħtu baqgħet mgħarrqa hdejn Ċipru. Nefaq kull ma kellu u mbagħad ġie biex ifittex il-fortuna tiegħu hawn ġewwa Ruma.

FAB. U hawnhekk għamel wirja tad-delitti tiegħu li saħansitra qatel lil oħtu.

DION. Irrid nittama li s-Sema qal biżżejjed għall-htijiet tiegħu... Min jaf il-hniena t'Alla sted-nitux biex jagħmel penitenza?...

FAB. Ma jistax jonqos li oħtu ma titlobx għalih minn ġewwa s-Sema.

It-Tielet Xena

Torquato, Fabiola u Dionigi

TOR. (*Jidhol inkwiet*). Ahbar kera sejjer nagh-tikom!...

DION. Jaqaw Torquato?!

FAB. X'gara?!

TOR. Dak l-infelici ta' Corvino, tilef rasu; ftit ilu resaq maġenb pantera li kienet irrabjata magħluqa f'gagga tal-hadid u qagħad jieħu pjaċir jimbixa; tant issogra jersaq lejha li hija harġet dufrejha minn bejn il-hadid, hatfitu minn gerżumtu u wara li żvinatu, berraq għajnejh bħal iddisprat, waqa' fl-art mejjet!

DION. Dan hu l-ħaqq tas-Sema! Oh! Kemm huma kbar id-degrieti tiegħek... O Mulej!

TOR. Issa ta' min jgħarraf ukoll lil Sebastjan, għaliex ġew jafu li jinsab mohbi hawn ġew u hemm is-suldati qegħdin iftixxuh għall-mewt.

FAB. Isqof Dionigi, nitolbok tmur tavża lil Sebastjan li joqgħod attent u ma jitbiegħedx mill-kamra tiegħu.

DION. Arani sejjer, imma nibża' li mhix din ix-xewqa tiegħu, għaliex il-ħajja tiegħu hu diġà offriha b'sagrifiċċju. Hu jagħżel żgur il-palma tal-martirju.

FAB. Alla jilqa' s-sagrifiċċju tiegħu, imma hi liġi tas-Sema stess li m'għandux ifttex il-mewt hu nnifsu...

DION. Kliemek hu għaref, imma meta bniedem iħoss ruħu ispirata għal hwejjeġ fuq in-naturali, għandu jinżel għarkupptejh u jadura 'l Alla. (*Jitlaq*).

TOR. Sinjura, sejjer ngħarrfek haġa li qatt ma tistenniha.

FAB. Ghidli.

TOR. Kif kont lura resaq wiehed strangier fuqi liebes ta' fqajjar. Hu kellu pingut fuq wiċċu l-ikbar tbatija, u bir-roġhda fuq xuftejh staqsieni jekk jistax iżur il-qabar ta' Sira u Agnese. Hu u jsemmi dawn l-ismijiet wiċċu nhasel bid-dmugh! Jien wegibtu li dan il-permess int biss tista' taghtih. Hawn baqa' f'fissat lejja, u mbagħad issokta jghidli: "Għal issa dmirijiet kbar qegħdin isejhuli band'ohra; minn hawn u f'tit ieħor nerga' nigi. Itlob int lis-Sinjura tiegħek għaliha. ghidilha li wiehed pellegrin jixtieq iżur il-qabar għaziż fejn jinsabu l-iġsma mqaddsa ta' Sira u Agnese biex jista' jitlob fuqhom.

FAB. Ma nara xejn tal-ghageb minn dan li rrakkontajtli; għaliex Ruma giet bi hġara biex titlob fuq il-qabar ta' Agnese; u bħalma taf int li l-fjakkoli jixelgħu u l-fjuri ma jonqsu qatt fuq dak il-qabar...

TOR. Dan narah kuljum b'ghajnejja, imma dak li se ngħidlek u żgur jogħġbok hu, li jien f'dak l-istrangier għaraft lil qattiel tagħhom, il-magħruf Fulvio!

FAB. Kif jista' jkun?!

TOR. Ghalkemm hu tbidel bħal lejl min nhar għax ir-rimorsi għamlu bih, imma jien għaraftu, lill-assasin Fulvio.

FAB. Oh! ma jistax jonqos li r-rimorsi tal-kuxjenza ma xejhux qabel il-waqt.

TOR. X'ghandi ngħidlu sinjura?

FAB. Jien illum bħala nistranija ma nistax niċhadlu l-maħfra tiegħi u ma nħalliehx jaqta' xewqtu.

Hudu int stess maġemb il-qabar ta' daww iz-żewġ beati. Jekk imbagħad jinħtieg l-ghajnuna tiegħi jien inhoss ruhi onorata li nagħtihelu.

TOR. Sejjer nagħmel dak li għedtli. (*Jitlaq*).

FAB. Mulejja hanin, b'dak l-istess daww li bih dawwalt ir-ruħ tiegħi, dawwal ukoll lil miżeru Fulvio; ilqa' bhala tpattija s-sagrificċju tad-demmi ta' oħtu Sira. Għader, għader Mulej bħalma għadirt lili.

Ir-Raba' Xena

Sebastjan, Dionigi u Fabiola.

SEBAS. (*Jidhol l-ewwel wieħed liebes ta' tribù u warajh Dionigi*). Oħti f'Ġesù Kristu Fabiola, hu veru li int tikkonsiljani li nahrab mill-ghajnejn u mill-qilla ta' Cesare?

FAB. Jekk dan il-parir iwegġa l-hila tiegħek, ħallini għall-inqas nitlobok li ma tmurx tistieden il-mewt b'idejk.

SEBAS. Ma għidli Fabiola, jekk jiena nahrab il-persekuzzjoni ma tkunx int l-ewwel waħda li titkaża bid-debbulizza tiegħi. Int nisel tal-qalbieni nobbli Fabio, int l-eżempju haj ta' l-akbar ruħ kuraġġjuża, int li lanqas quddiem il-mewt ma ħadt l-isem ta' Rumana. Għidli, x'kont tgħidli int kieku jien fil-battalji li ssielit għal ġieħ ta' l-Imperu wrejt ruhi debboli biex nibza' għall-hajti? U issa li l-ġlida tiegħi mhix aktar għal ġieħ tal-Imperu, imma għal ġieħ tas-Sultan tas-Slaten, forsi għandi nerga' lura quddiem l-għadu?

FAB. Ir-rispett li għandi għalik imbuttani biex niżguralek il-hajja, imma int aghmel dak li jispiralek il-kbir Alla.

SEBAS. Jien ngħid li mhux għalxejn is-Sema tawwalli hajti, għaliex qabel ma nagħti hajti b'sagrificċju rrid inkellem lit-tiran ta' Ruma b'lehen għoli u solenni.

DION. U x'tissogra tghidlu int lil Imperatur jekk hu f'idejh għandu s-setgħat kollha?

SEBAS. Irrid ngħidlu li mhux fil-bogħod il-kastig t'Alla! Fid-degriet tas-Sema hi ġa miktuba s-siegħa meta għandha tiġi maħsuda l-hajja tiegħu! Il-vittmi maħsudin mix-xabla tiegħu, it-tempji mżebbilhin u mġarrfa, il-ġid misruq huma għemil li qiegħed jitlob ġustizzja! B'mewt l-aktar moqzieża għandu jmut il-miżerabbli! U fil-waqt li dawk li għad iridu jiġu għad jonoraw il-vittmi tiegħu, għad jishqu wkoll taħt riġlejhom l-irmied ta' ġismu.

DION. U fhieix int sejjer turi l-qawwa tal-kelma tiegħek miegħu?

SEBAS. (*Inspirat*). Jiena naqra fuq kotba li ma jidhrux l-ghoġbijiet tal-misteri tas-Sema!... Diġà qiegħed nara l-kobor ta' Ruma jitbiddel. Dawk il-monumenti li bil-kobor tagħhom donnhom iridu jiehduha kontra l-qawwa tad-dinja, jiġġarf. Dawk il-vilel ilelxi bil-fjuri, dawk it-tempji ta' l-allat foloz, dawk l-arki u dawk it-troni ġġanteski u dawk il-palazzi li fihom is-sinjoregġaw is-slaten li hakmu d-dinja, minnhom ma jibqa' xejn hliet il-waħx tal-herba! Għad iva jaraw dawk li għad jiġu warajna, fejn għad tmur tispiċċa l-qawwa ta' dan l-imperu li qiegħed iżomm id-dinja marbuta bil-ktajjen; huma ma jsibux hliet imperu mġarraf u mbikki! Filwaqt li s-segwaċi ta' dawk li bħalissa huma irsiera mżebbilha għad titwieled għalihom hajja ġdida gl'orjuża. U allura jkun jistgħu jersqu quddiem il-

kolonni mgarrfa, quddiem l-iskelettri tat-tiranni imperaturi u jghajtu: “X’sar mis-supervja taghkom O Cesari?!... X’sar mill-kobor tieghek O Ruma?! Kollox spiċċa fix-xejn.” Iva O Ruma, l-kobor tieghek għad jaqa’ ma mbagħad jerga’ jgħum aktar qawwi u gloriuż; iżda mhux bit-tixrid tad-demmi u bir-rebhiet fuq il-ġnus dejfa, ma b’dik il-fidi li ġieb hawnhekk l-Appostlu Pietru! U d-dinja bi hġara għad tiġi hawn mhux bil-mibgħeda ġewwa qalba, ma bl-imħabba qaddisa u għarrkupptejha tinzel biex tbus id-demmi tal-martri! U allura din il-blata ta’ Pietru maħsula bid-demmi tas-segwaċi tiegħu tilqa’ lil kulhadd bħala uliedha bl-akbar hlewwa, għaliex ma jkun hemm aktar kontra tagħha xettri u saltniet bl-armi fidejhom, ma jkun hemm Sultan bi tliet kuruni fuq rasu u jkun il-missier qaddis ta’ kulhadd, ikun hemm il-Papa!!

FAB. B’liema tama l-kliem helu tieghek qiegħed jimlieli qalbi! Mur hiġa l-ghaziż Sebastjan, mur fejn id-dmir qiegħed isejjahlek, u jekk qatt vittima ta’ dmirek inti taqa’, il-waqa’ tieghek tkun trijonf tal-knisja.

DION. Sebastjan, inti tisthoqqlek kull barka tas-Sema. Mur O suldat qalbieni ta’ Ġesù Kristu, mur bil-barka tiegħi fuqek u Alla jkun hemm mieghek.

SEBAS. Iva Isqof Dionigi, id-dawl tieghek sejjer ikun dak li jwennisni f’din l-aħħar siegħa ta’ l-agonija tiegħi. Waslet is-siegħa li ahna sejrin ninfirdu minn xulxin. Dionigi, nitolbok hu hsieb il-ġisem tiegħi...

DION. Tkun magħmula x-xewqa tieghek.

FAB. Sebastjan, taħseb li fuq din l-art m’għadx nergħu niltaqgħu iżjed?!

- SEBAS. Le Fabiola, fid-dinja qatt iżjed! U dan il-ħsieb nhossu jħolli qalbi bl-hena! Iva, inħoss li s-siegha tiegħi waslet!
- FAB. Meta ruhek tittajjar lejn is-Sema ftakar fija u jiena niftakar fik fuq din l-art.
- SEBAS. Tkun qasira l-firda tagħna, ftit iehor u ahna nerġġhu niltaqġhu biex qatt iżjed ma nerġġhu nin-firdu. Addio Fabiola! Wara l-ġlieda qaddisa kuruna tad-deheb qieghdha tistennini! Addio Fabiola! (*Isellem u jitlaq*).
- DION. Jiena niggi wkoll miegħek. (*Johroġ ma' Sebastjan*).
- FAB. (*Taqi' fi swiet il-qalb kbir*). Ergajt wahdi! Il-ħbieb tiegħi qegħdin jabbandunawni kollha... u ma nistax niltaqa' magħhom ħlief ġewwa l-qabar. Nixtieq inkellimhom, niftaħ qalbi magħhom, ma dak it-trab ma jweġibnix. (*Togħhod bilqieghda*). Ma jweġibnix, ma l-erwieħ tagħhom beati fis-Sema jisimghuni, huma jafu x'nixtieq x'irrid infittex iżjed mela jiena?!...

II-Hames Xena

Torquato u Fabiola

- TOR. (*Jidħol u jsellem bħas-soltu*). Sinjura dak il-pellegrin li inti tajtu s-setgħa jara l-qabar ta' oħtu u ta' Agnese jitolbok grazzja oħra...
- FAB. X'inhu li jitlob?
- TOR. Jixtieq jidher quddiemek.
- FAB. (*Mistagħġba*). Jidher quddiemi?! (*Wara li qagħdet taħseb ftit*). Ghidlu jghaddi.
- TOR. Huwa jinsab hawn viċin. (*Imur maġemb il-bieb*) Ejja, is-sinjura qieghdha tistenniek.

Is-Sitt Xena

Fulvio u ta' qabel

FUL. (*Jidħol liebes imċerċer musfar u mġhakkuz; xuxtu bajda kemm kemm għadu jingħaraf, Torquato johrog*). Sinjura aħfer l-imprudenza tiegħi jekk ipprezentajt ruhi quddiemek. Kbir huwa d-dejn li għandi miegħek... ma inqas kien xieraq li ma nigix biex inħallsu.

FAB. Orazju, l-ebda dejn m'għandek miegħi u xejn taħseb li jiena bqajt nobogħdok...

FUL. Jiena naf biżżejjed x'għamilt inti ma dik li jiena m'iniex denn li nsejħilha oħti. U dmirijiet kbar mexxewni sabiex niġi nagħtik ħajr ta' kollox.

FAB. Xejn jiena ma għamilt għal oħtok, anzi kienet hija li salvatli ħajti, tiftakar?...

FUL. Niftakar... Ma dmir ieħor ġiebni hawn quddiemek...

FAB. Agharrafuli...

FUL. Ismagħni sinjura, malli jiena kkommettejt id-delitt li għamilni ħati miegħek u ma' oħti, jiena hrabt minn Ruma u msieheb minn kbar rimorsi mort ninheba fid-desert tal-Palestina. Hemm il-tqajt ma' bniedem mibghut mis-Sema li ddawwalli l-menti tiegħi u bil-penitenza li gaghadni nagħmel reġa' fetahli l-bieb tal-fidi li kien magħluq għaliya. Jiena għext maġembu żmien twil nibki dejjem; ma l-ħsieb li ġewwa Ruma għad fadalli dejn kbir x'inħallas ġibidni 'l hawn; u għalhekk dalgħodu għamilt il-hila u dehret quddiemek. Id-dejn li għandi huwa miegħek sinjura flus x'intik m'għandix; Sinjura, jiena lilek weg-gajtlek qalbek u rrid inpattilek... sejjer intik lili nnifsi. Sinjura, jiena rsir tiegħek. (*Jinżel*

gharrkupptejh quddiem Fabiola). Ekk u f'rig-lejk nixtshed aghmel bija dak li trid inti, jiena rsir tieghek.

FAB. Fulvio qum minn hemm. (*Terfghu*). Kieku kont ghadni fl-ghama tal-paganeżmu kont inhossni mkabbra li narak fl-art quddiemi, ma issa li d-dawl tas-Sema qiegħed imexxi l-opri tiegħi, fik nara mhux l-irsir ma lil wieħed minn ħuti, u jekk trid li l-paċi ta' Kristu torbotna jiena b'dan il-ghelm nurik il-maħfra. (*TPoggi jdejha fuq spallejn Fulvio*).

FUL. Galadarba inti ħfirtli u ma tridx iżzommni irsir għal ħniena tiegħek, isma' l-aħħar talba li sejjer naghmillek. Qabel ma ġejt hawn għandek jiena mort inżur il-qabar tal-vittimi tiegħi, bist dak il-ġebel li jagħlaq il-ġisem tagħhom, xarrabtu bid-dmugħ u tlabt, u nħoss li t-talb tiegħi ġie mismugħ. Issa jiena sejjer nitlaq ġewwa d-desert fejn intemm l-aħħar jiem ta' ħajti, ma nixtieq li fl-esilju tiegħi jkolli miegħi xi tifikira ta' oħti Miriam u ta' dik il-qaddisa Agnese.

FAB. Nista' nikkuntentak. Ejja ħares ftit... (*Tmur tiftaħ il-kaxxetta fejn hemm ir-relikwi tax-xagħar ta' Sira u Agnese*). Dan ix-xagħar huwa r-relikwi għeżiež ta' Sira u Agnese, għadhom imċappsin bid-demm tagħhom, ħu ftit minnħu. (*Tagħtieħ żewġ nokkli sofor minn ta' Agnese u malja xagħar minn ta' Sira*).

FUL. (*Jaqbad ix-xagħar ta' Sira u Agnese bejn idejħ ibusu kemm-il darba u jxarrbu bid-dmugħ*). Ah! Jiena l-miserabbli li xarrabt dan ix-xagħar bid-demm! (*Jibki dejjem*). Però jekk dan id-demm iħammarli wiċċi, jagħtini tama kbira u ma jiċħadlix il-maħfra ta' dñubieti kollha. Jiena dan it-teżor inżommu dejjem fuqi.

- FAB. Iva, kif jiena nzomm il-bqija, għaliex jiena wkoll ferejt lil oħtok u d-dehra ta' dan ix-xagħar isservina biex nissoktaw naghmlu penitenza.
- FUL. (*Jerġa' jbus kemm-il darba x-xagħar u mbagħad jitfgħu f'hobbu*). Ma stajtx tagħtini teżor aktar kbir, meta għandi miegħi dan ix-xagħar imxar-rab bid-demm donni qiegħed nghannaq ma' sidri lil oħti u lil Agnese.
- FAB. Iva, naħsluħ dan ix-xagħar bid-dmugħ tal-penitenza!
- FUL. Xejn aktar marrid sinjura, nista' nitlaq bil-paċi f'qalbi. Addio sinjura... (*Ikun sejjer*).
- FAB. Stenna ftit, jiena naħseb li biex tagħmel vjaġġ twil jenħtiegulek il-mezzi?...
- FUL. Il-karità tat-tajbin ma tonqosx...
- FAB. Le, jiena stess irrid nagħtik il-ħtiġijiet tiegħek kollha.
- FUL. Ahfirli sinjura, ma nistax naċċetta, għaliex għamilt wegħda li ngħix bil-karità, ma biex nurik li nafulek nitolbok tagħtini biss biċċa ħobż.
- FAB. Trid allura tgħix bit-talb? Jiena għandi ngħati biċċa ħobż lilek?
- DION. (*Li kien qiegħed jisma' kollox jidħol*). Iva Fabiola, il-karità tiegħek tkun għaliegħ l-awguri l-aktar milqugħa. (*Isejjaħ mill-bieb lil Torquato*). Torquato gib miegħek hawn ħobża.
- FUL. U għiduli, x'gara mit-tribù Sebastjan?
- DION. Sebastjan jinsab fil-Ġenna!
- FUL. Dan ili li kont naħsbu...
- DION. Huwa b'hila fuq in-naturali tkellem ma' Cesare u Cesare kkundannah għall-mewt li Sebastjan laqa' bl-akbar ferħ f'dak il-post stess fejn ġie kkundannat.

- FUL. Vittima ohra tax-xelleraġni tiegħi!... jiena kont li xlejt u bħala Nisrani u l-imsejken għeb ukoll!
- DION. Protettur iehor li għandna jitlob għalina minn gewwa s-Sema.

L-Aħħar Xena

Torquato, Dionigi, Fabiola u Fulvio

- TOR. (*Jidhol b'ħobża bajda f'idu*). Hekku il-ħobż li tlabtu. (*Jikkonsenja l-ħobża lil Dionigi u jwar-rab fil-ġemb*).
- DION. Fabiola, hu inti f'idejk din il-ħobża u agħtiha minn idejk lil Fulvio.
- FAB. Agħtihielu inti Isqof Dionigi.
- DION. Huwa l-karità lilek talabha...
- FAB. (*Imregħxa*). Ma jiena ma nistax... Le ma nistax... Hu Miriam itawwal idejh quddiem i għal biċċa ħobż?!... Ma jkun qatt!...
- DION. Jekk trid tarah hierēg minn hawn kuntent is-sodisfa x-xewqa tiegħu, huwa jrid jgħaddi min-nar ta' l-umiltà u inti tonqos mill-karità...
- FAB. (*B'idejha tirtogħod tnewwel il-ħobża lil Fulvio*). Inti trid hekk? Biex nobdi r-rieda tiegħek, ħudha.
- FUL. (*Jinżel għarrkupptejh, jieħu l-ħobża u jbus id Fabiola*). Grazie!...
- FAB. (*Tiġbed malajr idejha*). X'inti tagħmel?!
- FUL. Biex nizzikhajr ta' din il-karità sinjura.
- FAB. (*Terfġu*). Qum għaliex sejjer taqsamli qalbi!...
- DION. Is-Sema jilqa' s-sagrifiċċju tagħkom uliedi.
- FUL. Jiena sejjer nitlaq... Tifkira ta' mogħdrija nitlobkom iżżommu minni. Jiena għalkemm fil-

bogħod hafna sejjer inkun minnkom, ma' Fabiola Agnese, Sira lkoll hawn ġewwa qalbi sejjer nehodkom ġaladarba m'għandix ix-xorti niltaqa' magħkom aktar fuq din l-art! (*Lil Dionigi*). U inti ragħaj tar-ruh tiegħi berikni! U għal dan ix-xellerat li qiegħed jolfoq u jibki itlob il-maħfra u l-paċi! (*Jinżel għarrkorptejh quddiem Dionigi*)

DION. (*Iqiegħed idejh il-leminija fuq Fulvio*). Il-paċi tal-Mulej tkun dik li tmexxik fil-hena u fil-mis-trieh.

FUL. (*Ibus id Dionigi u jgum*) Fabiola, Dionigi u int ukoll twajjeb Torquato għall-aħħar darba, addio! (*Jitlaq*).

FAB. Oh kemm huma kbar il-misteri ta' hemm fuq!

DION. Il-hniena t'Alla m'għandhiex tmiem, l-opri tiegħu huma bla qies, u r-rebhiet tiegħu huma tal-ghaġeb! Beata hija dik il-qalb li tippossiedi l'Alla! (*Kwadru. Separju*).

TMIEM TAD-DRAMM

Sliema — Malta

16-7-49

T A G H R I F

Tnax-il ktieb stampati godda, il-fjur, fjur xogħol tal-palk edukattiv tas-Salezjan Carmelo Galea, li jin-sabu għall-bejgħ fil-Librerija Ekkleżjastika tas-Sur F. Sciortino, il-Belt, u fl-Oratorju Sależjan ta' tas-Sliema. Dawn huma l-ismijiet tal-kotba :

IL-PASSJONI TA' SIDNA ĠESU' KRISTU

L-APPOSTLU SAN PAWL +

HOLMA TA' MISSJUNARJU +

KONT BIL-GHATX U SQEJTNI +

QLUB INKURUNATI BIL-WARD

IT-TRIQ TAL-HAQQ +

ERODI

FABIOLA +

FI HDAN IL-MULEJ

ŻWIEĠ BIL-BOLLI +

GOOD-BYE +

MINJIERA TAD-DEHEB

(Massimi u Sentenzi)

Dawn huma kollha Drammi u Kummiedji li kull waħda timla serata shiħa.

Igbru kotba tat-Teatru Malti u aqrawhom bħalma jgħallmuna nagħmlu l-ġnus l-oħra kollha biex ikollna kultura tajba bħal haddieħor.

CARMELO GALEA, S.D.B.

Jinbiogh 2/- mil-“Librerija Ekkleżjastika” ta’
F. Sciortino, Triq il-Merkanti, il-Belt, u mill-Oratorju
Sależjan ta’ tas-Sliema.

Il-qliegħ imur għall-Vokazzjonijiet Sależjani ta’
l-istess Oratorju.